

Utlåtande 2013:146 RVIII (Dnr 328-323/2013)

Kultur i ögonhöjd – för, med och av barn och unga

Program för barn- och ungdomskultur i Stockholm

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Kultur i ögonhöjd - för, med och av barn och unga, program för barn- och ungdomskultur i Stockholm, godkänns.

Föredragande borgarrådet Madeleine Sjöstedt anför följande.

Ärendet

Under år 2009 beslutade kommunfullmäktige att anta Kultur i ögonhöjd – för, med och av barn och unga, en strategisk plan för barn- och ungdomskultur i Stockholm 2009–2012. Kulturnämnden har utvärderat planen med syfte att ta fram ett program för barn- och ungdomskultur omfattande åren 2014-2016. I sin utvärdering av planen har kulturnämnden haft det övergripande syftet att undersöka hur planens mål har uppfyllts samt framgångsfaktorer och hinder i processen. Omarbetningen från strategisk plan till ett program innebär i huvudsak att målen har uppdaterats och barns och ungas behov i den fysiska miljön uttrycks som ett eget mål, att nätverken stärks och får ett förtydligat uppdrag samt att programmet gäller fler parter inom staden.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, utbildningsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs

stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret anser att programmet är väl genomarbetat men framhåller att ledningssystemet och målstyrningen inte bäst stöds genom att indikatorer som ska följas upp antas i det aktuella programmet. Kontoret framhåller att det i programmet endast bör framgå vilka målen är och vem/vilka som har genomförande/uppföljningsansvar. Kontoret förespråkar att det framgår att indikatorerna endast är förslag på hur målen kan mätas och att det är kommunfullmäktige och respektive nämnd som i budget och verksamhetsplan årligen fastställer den aktuella prioriteringen.

Fastighetsnämnden anser att det är bra att programmet förankras ytterligare och att barn- och ungdomsfrågor prioriteras.

Idrottsnämnden ställer sig bakom förslaget till nytt program för barn- och ungdomskultur i Stockholm.

Stadsbyggnadsnämnden anser att det mål 4, som är nytt, bidrar till att förtydliga ansvaret för de förvaltningar och bolagsstyrelser vars verksamheter får påverkan på barns och ungas fysiska miljö men framför samtidigt att ansvaret för genomförandet borde läggas på fler.

Trafik- och renhållningsnämnden anser att de föreslagna ändringarna kan bidra till att öka tydligheten i programmet, både vad gäller formulering, implementering och uppföljning. Nämnden är positiv till mål 4 som är nytt. Vidare framhålls att indikatorn för mål fyra är för allmänt utformad och att de handlingsplaner som föreslås inte blir allt för omfattande.

Utbildningsnämnden anser att det reviderade programmet är bra och att det är bra att programmet vägs in och följs upp inom ramen för stadens integrerade system för ledning och styrning. Nämnden anser att skolorna i sina ordinarie arbetsplaner kan föra in hur de ska arbeta utifrån kulturprogrammet snarare än i en handlingsplan för varje skola. Avslutningsvis föreslår nämnden att begreppet ”kulturentreprenörskap” ska ersättas med ”entreprenörskap inom kultur och media”.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig bakom det reviderade kulturprogrammet och anser det vara positivt att uppföljning föreslås ske i integrerat ledningssystem (ILS). Nämnden framhåller att förskolan styrs av läroplan lpfö98 som har ett stort fokus på bland annat kultur och eget skapande. Därför anser nämnden att ett ytterligare dokument, en lokal

handlingsplan, är överflödigt. Nämnden har en rad synpunkter på indikatorerna som föreslås.

Enskede Årsta Vantörs stadsdelsnämnd ställer sig positiv till den reviderade planen och anser det vara rimligt att använda indikatorer som uppföljningsinstrument.

Farsta stadsdelsnämnd är positiv till det reviderade programmet. Dock anser nämnden att inget slutdatum för det ska sättas utan att en utvärdering sker vart tredje år och att programmet revideras vid behov. Nämnden är positiv till de fem målen i programmet och de indikatorer som föreslås. Synpunkter framförs dock på mål 1, 2, 4 och 5.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd tycker att det är bra med ett gemensamt kulturprogram för barn och unga. Nämnden anser dock att indikatorerna bör förtydligas ytterligare, antalet begränsas och att det tydligare anges hur indikatorerna ska mätas. Vidare att ansvar och roller prövas och utvärderas.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är positiv till att programmet följs upp med indikatorer i stadens integrerade ledningssystem. Nämnden är positiv till det nya målet "Barn och ungdomars behov beaktas vad det gäller de fysiska miljöer där barn vistas".

Norrmalms stadsdelsnämnd är positiv till förslaget. Nämnden stöder förslaget om att införa indikatorer som uppföljningsinstrument men anser att dessa bör ses över i sitt antal och anvisningar bör utformas för på vilket sätt de ska mätas.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd framför att måltextern i det första målet bör ändras så att det tydligt framgår att stadsdelsnämnderna ansvarar för kulturverksamheten inom förskolan.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ser positivt på det reviderade programmet och att införandet av indikatorer gör att målen kan följas upp på ett lättare sätt.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att det är positivt att uppföljningen av programmet flyttas in till ledningssystemet. Antalet indikatorer är dock för många och de bör förtydligas. Nämnden önskar också ett förtydligande vad gäller ungas kulturentreprenörskap. Gällande handlingsplanerna anser nämnden att det bör tydliggöras på vilka nivåer en handlingsplan ska tas fram och hur de bör se ut för respektive verksamhet.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att förslagen är väl grundade men efterlyser en översyn av intäktsfinansieringen för kulturverksamheter riktade mot barn och unga. Nämnden framhåller att målen i programmet måste integreras i ledningssystemet för att bli en del av stadsdelarnas tvärsektoriella samarbete för ökad trygghet och för barn och ungas förbättrade skolresultat.

Södermalms stadsdelsnämnd framhåller att programmet stämmer väl överens med uppdragen i förskolans läroplan. Nämnden önskar dock färre indikatorer samt ett förtydligande av flera av indikatorerna.

Älvsjö stadsdelsnämnd ställer sig i huvudsak positiv till programmet. Nämnden menar dock att det borde vara fullt möjligt att integrera detta i kommunfullmäktiges mål i budgeten för 2013 *1.6 Stockholmarna ska vara nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm* och i stadens styrning enligt ILS. Föreslagna indikatorer bör också finnas med som kommunfullmäktiges indikatorer och kopplas ned till berörda förvaltningar/bolag.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att det är positivt att målen i programmet förtydligas samt att kommunfullmäktige beslutar om tydliga indikatorer kopplade till de enskilda målen. Nämnden anser också att programmet bör på ett mer bindande sätt användas i förskoleenheternas verksamhetsplaner.

Stockholms Stadshus AB är positiv till förslaget till program för barn- och ungdomskultur. Bolaget framhåller möjligheten att efter skoltid använda skollokaler och skolornas samlingslokaler för exempelvis Kulturskolans verksamheter.

Mina synpunkter

Kultur i ögonhöjd - för, med och av barn och unga möjliggör ett strategiskt arbete för att stärka barns och ungdomars kulturliv och egna skapande i alla delar av staden. Alla barn och unga stockholmare ska ha förutsättningar för att utvecklas som individer och gemensamt bidra till vår stad. Med nya metoder, verksamhetsformer och teknik kan kulturen tillgängliggöras för barn och unga med funktionsnedsättning. Grunden för programmet är FN:s konvention om barnets rättigheter, de nationella kulturpolitiska målen, den nationella ungdomspolitik, läroplanens mål, Stockholms stads skolplan respektive förskoleplan samt Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

År 2009 beslutade kommunfullmäktige att anta Kultur i ögonhöjd – för, med och av barn och unga, en strategisk plan för barn- och ungdomskultur i Stockholm 2009–2012. Programmet är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolag som arbetar med barn och unga.

Programmet är uppdelat i fem olika mål som rör barns och ungas kontakt med kulturlivet, eget skapande och deras behov i den fysiska miljön. Revideringen innebär i huvudsak att målen har uppdaterats och barns och

ungas behov i den fysiska miljön uttrycks som ett eget mål, att nätverken stärks och får ett förtydligat uppdrag, att förslag på hur målen ska mätas lämnas samt att programmet gäller fler parter inom staden.

Stadsbyggnadsnämndens arbete förtjänar att lyftas fram som ett föredöme för hur programmet kan och bör användas som hjälp i arbetet att främja barnkultur och beakta barns behov i staden.

Programmet har efter genomförd remissgenomgång förtydligats och omarbetats av kultur- och fastighetsroteln. Slutligen föreslås programmet gälla tills dess att en ny revidering initieras.

Bilaga

Kultur i ögonhöjd - för, med och av barn och unga, program för barn- och ungdomskultur i Stockholm med markerade ändringar från remissomgången

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Karin Wanngård (S) och Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Vi välkomnar en reviderad version av programmet Kultur i ögonhöjd för barn- och ungdomskultur, där vi glädjande noterar att våra synpunkter från kulturnämndsmötet 2013-02-07 har beaktats. Det gäller FN:s barnkonvention som lyfts fram och nu är en del av grunden för programmet. Det gäller förtydligandet av barn och ungas möjligheter att välja sina egna kulturuttryck samt förslag på hur målen ska mätas. Framförallt har den tidigare skrivningen *Kultur av barn och unga, uttryck som ingen vuxen styr över* lyfts tillbaka in i det reviderade programmet som en av flera aspekter i en gemensam utgångspunkt för alla i staden som berörs av programmets mål. Det har också tydliggjorts att programmet ska ses som ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser som arbetar med barn och unga samt att barns och ungas behov ska beaktas vad gäller de fysiska miljöer där barn och unga vistas. Detta uttrycks nu som ett eget mål vilket är mycket bra eftersom det tidigare programmet inte funnits med som grund för beslut i t.ex. stadsbyggnadsnämnden.

För att programmet ska bli mer än en vision krävs förutom tydliga mål även resurser för att nå barn och unga, oavsett var i Stockholm de lever och bor. Vi delar den oro som Stadsteatern uttrycker i sitt remissvar kring svårigheterna att uppnå de mål som sätts upp i programmet. Stadsteatern har, tillsammans med kulturnämnden, ansvaret för att barn och unga erbjuds ett brett och angeläget kulturutbud. De har under de senaste åren tydligt prioriterat barn- och ungdomsverksamhet, men skulle behöva särskilt öronmärkta pengar, för att arbeta med skolrelationer och utveckling av samarbete med skolvärlden för att programmets mål ska kunna uppnås. Stadsteatern

menar att det saknas samordningsfunktioner i staden och/eller tydliga riktlinjer vid sidan om läroplanen för hur skolor ska arbeta för att uppnå de uppsatta målen. Idag finns inte de resurser – mestadels personella – som skulle krävas för att möta skolan där skolan idag saknar samordningsstöd.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Kultur i ögonhöjd - för, med och av barn och unga, program för barn- och ungdomskultur i Stockholm, godkänns.

Stockholm den 16 oktober 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Madeleine Sjöstedt

Ulrika Gunnarsson

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Roger Mogert och Tomas Rudin (alla S), Stefan Nilsson och Daniel Helldén (båda MP) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) och (MP) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Det är utmärkt att staden har ett bra program för barn- och ungdomskultur som ska gälla i alla nämnder och bolagsstyrelser som arbetar med barn och unga. Nu omfattas även exploateringsnämnden och miljö- och hälsovårdsnämnden, vilket de inte har gjort tidigare.

Vi välkomnar att programmet förtydligar att barn och unga väljer sina egna konstnärliga uttryck. Den målkonflikt som finns med alliansens nolltolerans mot graffiti bör lösas genom att nolltoleransen avskaffas och lagliga väggar inrättas för graffiti och annan gatukonst. Det är väsentligt att FN:s konvention om barnets rättigheter ingår bland de grundläggande styrdokumenterna samtidigt som staden i budgeten ålägger nämnderna att följa konventionen. Det nya fjärde målet om barns och ungas behov i de fysiska miljöerna är ett behövligt tillägg. För gymnasieskolan kan vi hoppas att en hög ambitionsnivå i programmet bidrar till mer kultur i skolan, eftersom estetiska ämnen i den nya läroplanen inte längre är kärnämnen.

Vad som återstår är en klar ambition och resurser för att implementera programmet. Vi hade i vår återremiss i kulturnämnden önskat att programmet hade

förtydligats på denna punkt, och utgår istället från att frågan om resurser för implementering tas med i budget 2014.

Enligt programmet ska lokala facilitatorer bidra till implementering av programmet. Vi menar att hjulet inte behöver uppfinnas igen. I likhet med Farsta stadsdelsnämnd anser vi att kultursamordnare/-sekreterare i stadsdelsnämnderna är en framgångsfaktor. Vi beklagar att nästan alla kultursekreterare har dragits in efter 2006. Innan tillhörde även grundskolorna stadsdelsnämnderna, och kultursekreterarna samordnade kultur i både förskola och skola. Bristen på samordning tas också upp tydligt i remissvaret från Stadsteatern. Vare sig skolor eller teatern har samordningsfunktioner och Stadsteatern är därför tveksam till om planens mål kan nås. Öronmärkta resurser för att utveckla skolrelationerna är därför viktiga att få.

Vi instämmer till stor del i den problematisering av indikatorerna och uppföljningen av målen som framförs i Hägersten-Liljeholmen och att det är minst lika viktigt med strukturerade dialoger och utvärderingar av insatser för att kunna värdera resultaten.

Självfallet behöver också betydligt mer kulturella resurser tillföras ytterstaden, för att barn och unga ska få goda och likvärdiga möjligheter till kultur. Här delar vi uppfattning med exempelvis Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd. I våra budgetförslag tilldelar ökar vi resurserna betydligt till den lokala barn- och ungdomskulturen, Kulturskolan med mera.

ÄRENDET

Under år 2009 beslutade kommunfullmäktige att anta Kultur i ögonhöjd – för, med och av barn och unga, en strategisk plan för barn- och ungdomskultur i Stockholm 2009–2012. Kulturnämnden har utvärderat planen med syfte att ta fram ett program för barn- och ungdomskultur omfattande åren 2014-2016. I sin utvärdering av planen har kulturnämnden haft det övergripande syftet att undersöka hur planens mål har uppfyllts samt framgångsfaktorer och hinder i processen. Kulturnämnden föreslår utifrån utvärderingens resultat att planen revideras.

Vissa justeringar har gjorts av kulturnämndens förslag till program efter remisshanteringen vilka framgår av markerade ändringar i bilaga 2 till utlåtandet.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 7 februari 2013 att

1. godkänna förslag till program för barn- och ungdomskultur i Stockholm 2014–2016.
2. överlämna förslaget till kommunstyrelsen för vidare hantering.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningens bedömning är att om målen i den strategiska planen ska kunna nås krävs ett flertal insatser som redovisas nedan. I enlighet med stadens budget ska begreppet ”strategisk plan” bytas ut mot ”program”.

År 2013 implementeringsår

Kulturförvaltningen föreslår att den nuvarande planen fortsatt ska gälla under 2013 och låta det nya programmet omfatta 2014–2016. På så sätt undviks ett glapp i styrningen vad gäller barn- och ungdomskulturperspektivet under 2013. Det ligger också en styrka i att låta 2013 bli ett implementeringsår av programmets arbetssätt och styrmedel eftersom det ger mer tid åt förankring och ökar dess bärkraft inför 2014. Kulturförvaltningen föreslår att metoder för uppföljning av programmet i ILS tas fram i samverkan med stadsledningskontoret.

Kulturnämnden en stödjande part

I första hand är det respektive nämnd och styrelse som ska genomföra

implementeringen av programmet i sin respektive verksamhet. En kontinuerligt lärande arbetskultur bör uppmuntras där chefer, ledningsgrupper och medarbetare kan delta i inspirationsseminarier och tematiska möten för att lära av hur andra, i likartad verksamhet, har genomfört svåra uppgifter. Ett sådant erfarenhetsutbyte ger en ökad samverkan och den gemensamma referensramen blir mer konkret.

Kulturnämnden bör fortsatt ha en samordnande och stödjande roll. Kulturförvaltningen kan t.ex. utforma material som kan främja ett lärande arbetssätt kring det löpande barn- och ungdomskulturarbetet i staden. På så sätt kan kunskapen fördjupas, de gemensamma referensramarna bli tydliga och samverkan i staden öka. Kulturnämnden bör även medverka till att ett gemensamt forum etableras på stadens intranät för reflektion, information, erfarenhetsutbyte och som samlingsplats för verktyg.

Förtydligade mål

För att underlätta återslagningen föreslår kulturförvaltningen att målen i barn- och ungdomskulturplanen förtydligas utan att innehållet i sak förändras. Det s.k. övergripande målet: **Alla barn och unga har likvärdig tillgång till professionella kulturupplevelser och likvärdiga möjligheter till eget skapande** föreslås vara ett eget uppföljningsbart mål. Målet föreslås förstärkas med ett tillägg av ”**god** och likvärdig tillgång”.

I den tidigare planen har vikten av att ta hänsyn till barns och ungas behov vid utformningen av miljöer där barn och ungdomar vistas, uttryckts som en strategi kopplat till målet **Kultur för, med och av barn och unga är lika viktigt**. Kulturförvaltningen föreslår att detta ansvar lyfts fram som ett eget uppföljningsbart mål: **Barns och ungdomars behov beaktas vad gäller de fysiska miljöer där barn vistas**. Målet **Kultur för, med och av barn och unga är lika viktigt** föreslås däremot ingå i bakgrundstexten eftersom det är en central utgångspunkt för programmets hela implementering oavsett vilket mål som avses.

De s.k. strategierna föreslås lyftas bort men att innehållet vävs in i måltexterna där det är relevant.

Uppföljning med indikatorer

För att möjliggöra för en förbättrad uppföljning av hur målen för stadens barn- och ungdomskulturpolitik uppnås föreslår kulturförvaltningen att kommunfullmäktige beslutar om indikatorer kopplade till de enskilda målen. Relevanta och mätbara indikatorer kan ge större tydlighet av vad som konkret förväntas av de olika målgrupperna inom staden. Kulturförvaltningen föreslår att varje berörd nämnd och bolagsstyrelse i sina åtaganden väger in planens mål och årligen följer upp sin verksamhet i respektive verksamhetsberättelse inom ledningssystemet ILS. Indikatorerna bör vara få till antalet, vara relevanta för respektive verksamhet och vara enkla att mäta. För att inhämta synpunkter från barn, unga och föräldrar bör redan etablerade rapportsystem och enkätundersökningar som genomförs gentemot brukare användas.

Utforma handlingsplaner

Kulturförvaltningen bedömer att ett effektivt sätt att stärka kunskapen om planens syfte och för att tydliggöra hur de olika verksamheterna konkret berörs är att utforma handlingsplaner. Därmed kan en stor del av de förhållningssätt som idag ingår i de texter som kallas strategier, tas bort ur den övergripande planen och istället formuleras av respektive verksamhet. Kulturförvaltningen föreslår att de styrdokument som berör respektive område lyfts fram i sådana handlingsplaner, liksom goda exempel, forskning och metodexempel.

Kulturförvaltningen kan konstatera att handlingsplaner, liksom den reflektionsprocess som krävs för att utforma en handlingsplan, har varit en stark framgångsfaktor bakom den statliga satsningen Skapande skola, i och med att ett lokalt ägarskap växer fram som stärker insatsens relevans. Detta bekräftas även av de grundskolor som i samband med utvärderingen av Kultur i ögonhöjd, beskrivit sitt Skapande skola-arbete och i det sammanhanget lyft fram det positiva värdet av att ta fram handlingsplaner.

Kulturförvaltningen föreslår att berörda nämnder och styrelser under 2013 påbörjar ett arbete med att utforma handlingsplaner utifrån målen i programmet.

Stärka arbetet lokalt

Kulturförvaltningen vill lyfta fram att budskapet från ledningsgrupper och chefer bör vara tydligt om att de stödjer planen och att verksamhetsrelaterade barn- och ungdomsfrågor ska prioriteras. Ett tydligt stöd är en framgångsfaktor för implementering av planen i alla berörda delar av stadens verksamhet.

Kulturförvaltningen föreslår att de nätverk som etablerats under arbetet med planen 2009–2012 uppdateras för att behålla sin relevans. De personer som utsetts av berörda nämnder och styrelser till den s.k. samverkansgruppen bör få ett förtydligat uppdrag. Ett sådant uppdrag ska innebära att vara en facilitator för planens implementering lokalt i syfte att stötta arbetsplatsen bl.a. med att utforma handlingsplaner, löpande självreflektion och kunna initiera erfarenhetsutbyten och fortbildning. Nätverket Staden i ögonhöjd är ett gott exempel på hur ökad kunskap kan bidra till ett förändrat arbetssätt vad gäller barn och unga. Erfarenheter från arbetet med nätverket Staden i ögonhöjd ska tas tillvara och spridas inom staden.

Gymnasieskolan

I och med gymnasiereformen, GY 2011, har gymnasieskolan fått minskat utrymme för estetiska och kulturella upplevelser eftersom Estetisk verksamhet inte längre är ett obligatoriskt kärnämne. Även ändrade studie- och timplaner liksom minskade möjligheter till ämnes- och kursval försvårar för estetisk och kulturell verksamhet och utövande i gymnasieskolan. I ljuset av dessa förändringar kan implementeringen av Kultur i ögonhöjd vara särskilt angeläget för att motverka dessa negativa tendenser.

Nya nämnder

Utöver de nämnder och styrelser som idag berörs av Kultur i ögonhöjd, föreslår kulturförvaltningen att även exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden omfattas av stadens mål på barn- och ungdomskulturområdet. På så sätt uppnås en ökad tydlighet sett utifrån nämndernas delaktighet i arbetsgruppen Staden i ögonhöjd, som redan idag arbetar med att uppnå målen i den strategiska planen.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, utbildningsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 maj 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att förslaget till strategisk plan för barn och ungdomskulturen i Stockholm 2014-2016 är väl genomarbetat. Hänsyn har tagits till rätten för barn och unga att framföra sina synpunkter i enlighet med FN:s barnkonvention. Hänsyn har också tagits till den nationella kultur- och ungdomspolitik, läroplanens mål och kommunfullmäktiges övergripande inriktnings- och verksamhetsmål. Kulturplanens mål relaterar dessutom till Vision 2030, där staden betonas som medborgarnas stad, en stad som utvecklas av och för dem som bor där.

Av budgeten för 2013 framgår att skolbarnens möjlighet att uppleva kultur ska förenklas och förbättras genom bland annat kulturnämndens arbete tillsammans med det fria kulturlivet i Stockholm.

I kommunfullmäktiges budget fastställs att budgeten är stadens överordnade styrdokument. I budget fastställer kommunfullmäktige bland annat genom indikatorer vad som prioriteras och vad som ska rapporteras tillbaka till kommunfullmäktige. Det är positivt att förslaget till program på ett tydligt sätt gör klart att programmets arbetssätt och uppföljning knyts till ledningssystemet, ILS och att varje berörd nämnd

och bolagsstyrelse i sina åtaganden ska ”väga in programmets mål och årligen följa upp sin verksamhet i respektive verksamhetsberättelse.”

Dock är det stadsledningskontorets uppfattning att ledningssystemet och målstyrningen inte stöds bäst genom att indikatorer som ska följas upp under verksamhetsåret antas i det aktuella programmet. I programmet bör endast framgå vilka målen är och vem/vilka som har genomförande/uppföljningsansvar. Stadens styrmodell lämnar till respektive nämnd/styrelse att själv bestämma i sin verksamhetsplan hur uppföljning ska ske.

Programmet behöver tydliggöras på denna punkt, eftersom det inte framgår vilken status indikatorerna har. Stadsledningskontoret förespråkar att det framgår att indikatorerna endast är förslag på hur målen kan mätas och att det är kommunfullmäktige och respektive nämnd som i budget och verksamhetsplan årligen fastställer den aktuella prioriteringen.

Stadsledningskontoret menar av samma anledning att ”Mål som ska uppnås för målgrupperna” som kommer sist i programmet förtydligas så att det framgår att det är målsvar som fördelas och inte uppföljningsansvar för indikatorerna.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att Kultur i ögonhöjd - för, med och av barn och unga, program för barn- och ungdomskultur 2014-2016 godkänns.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 april 2013 att till kommunstyrelsen överlämna fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen ”Kultur i ögonhöjd – för, med och av barn och unga, program för barn- och ungdomskultur 2014-2016”.

Särskilt uttalande gjordes av Jakop Dalunde m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Det är kontorets uppfattning att det är bra att programmet förankras ytterligare och att verksamhetsrelaterade barn- och ungdomsfrågor prioriteras. Med fastighetskontorets bestånd av publika byggnader, så som stadsbiblioteket, kulturhuset med flera, har kontorets utvecklingsavdelning fått i uppdrag att säkerställa och beakta barnperspektivet i enlighet med FN:s barnkonvention. På samma sätt som kontoret alltid har med de funktionsnedsattas perspektiv vid ny- som ombyggnationer, kommer även barnperspektivet framgent att finnas med i kontoret planering och genomförande.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 april 2013 att som yttrande över förslag till program för barn- och ungdomskultur i Stockholm 2014-2016, hänvisa idrottsnämnden till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Axel Nekham (MP), *bilaga 1*.

Mehdi Oguzsoy (V) anmälde att han inte deltar i beslutet.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Idrottsförvaltningen har inget att invända mot förslaget, tvärtom anser förvaltningen att det är bra att det nya programmet beaktar barnkonventionen för att stärka barnens rättigheter i staden. Idrottsnämnden prioriterar redan nu barn och ungdomar och har under jubileet Arena Stockholm 1912-2012 inrättat ett ungdomsråd som både varit bollplank i förvaltningens arbete samt deltagit med egna projekt i jubileumsarbetet. Förvaltningen ser för närvarande över formerna för det fortsatta arbetet för ungdomsrådet.

Förvaltningen har deltagit i det nätverk kulturförvaltningen drivit för att följa och utveckla den nuvarande planen och stödjer de tankar om utveckling och förtydligande av det uppdrag nätverket har. Förvaltningen ställer sig bakom det framtagna förslaget till nytt program för barn och ungdomskultur i Stockholm.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 maj 2013 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande daterat den 26 april 2013 som svar på remissen från kommunstyrelsen om Kultur i ögonhöjd – för, med och av unga, program för barn- och ungdomskultur 2014-2016.. I samma ärende behandlade Stadsbyggnadsnämnden ett remissvar på Motion (2013:14) av Åsa Jernberg (MP) och Stefan Nilsson (MP) om en lokal barnombudsman och ett handlingsprogram för att stärka barnets rättigheter och beslutade att överlämna samma tjänsteutlåtande daterat den 26 april 2013 som sitt svar på remissen

Reservation anfördes av Daniel Helldén m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 26 april 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm växer snabbt. Barn och ungdomar över större delar av staden kommer att bli påverkade när staden fram till 2030 ska planera för 100 000 bostäder.

Stadsbyggnadskontoret instämmer till viss del i utvärderingens slutsats att genomförandet av planen har vilat på eldsjälars engagemang. Att ledningsgrupper och chefer synliggör vikten av att verksamhetsrelaterade barn- och ungdomsfrågor prioriteras lyfts fram som en framgångsfaktor i utvärderingen, liksom vikten av en ökad kunskap hos medarbetarna. Utifrån stadsbyggnadskontorets stadsutvecklingsperspektiv är detta korrekta slutsatser.

Stadsbyggnadskontoret varit drivande i konsolideringen av den förvaltningsövergripande arbetsgruppen Staden i ögonhöjd. Syftet med arbetsgruppen är att den ska utvecklas till att vara en katalysator i stadsutvecklingsfrågor för att stärka barn och ungas delaktighet och behov. Staden i ögonhöjd inriktas mot att bl.a. förbättra staden som beställare av tjänster inom detta område, t.ex. gällande barnkonsekvensanalyser. En bred upphandling av barnkonsekvensanalys som stadsbyggnadskontoret genomförde under 2012 tillsammans med andra aktörer inom och utom staden vittnade om att det visserligen finns ett antal utförare som har gjort barnkonsekvensanalyser. Upphandlingen synliggjorde också att det är få konsulter som har erfarenhet och metodkunskap för att möta barn- och ungdomar på ett sätt som inger förtroende och inspirerar till delaktighet. Som beställare av ett potentiellt stort antal barnkonsekvensanalyser el. dyl. har staden möjlighet att ställa krav som driver utvecklingen. Det saknas emellertid inte exempel på nya och intressanta metoder för att locka t.ex. ungdomar att delta i stadsutvecklingen.

För att genomföra dialoger, barnkonsekvensanalyser etc. krävs ökad kunskap på bredden, inom samtliga förvaltningar som är delaktiga i upphandling av tjänster. Även om staden till stor del kommer att lita till konsulter som utförare av analyser så är det mycket viktigt att det finns spetskompetens i staden inom detta område. Tyvärr har staden nyligen tappat unik spetskompetens inom detta område, kompetens och erfarenhet som tillkommit genom genomförande av barnkonsekvensanalyser i några av stadens största stadsutvecklingsprojekt.

Stadsbyggnadskontoret anser att det nya mål 4 är en bra utveckling av programmet. Det bidrar till att förtydliga ansvaret för de förvaltningar och bolagsstyrelser vars verksamheter får påverkan på barn- och ungas fysiska miljö.

Detta går väl i linje med stadens ambitionshöjning på området i.o.m. att stadens budget för 2013 innehåller tydligt ansvar för stadens samtliga nämnder att i arbetet beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Stadsbyggnadskontoret anser att budgetuppdraget tillsammans med det nya målet i Kultur i ögonhöjd skapar den struktur för stadens arbete med att beakta

barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter som efterfrågades av stadens revisorer. Detta underlättar stadsbyggnadskontorets samverkan med andra berörda förvaltningar i syfte att beakta barnperspektivet i stadens stadsutvecklingsprocesser.

Det nya programmet lägger ett stort ansvar på arbetsgruppen Staden i ögonhöjd. T.ex. föreslås inom ramen för mål 4 att ”När stadsutvecklingsprojekt genomförs ska hänsyn tas till barns och ungas behov och arbetet bör utformas i enlighet med de förslag som nätverket Staden i ögonhöjd utformar.” Denna formulering är något oklar då den kan tolkas som att ansvaret för att ta fram underlag som ligger till grund för handlingsplaner ligger på Staden i ögonhöjd. Detta emotsäger förslagets helhetstanke att framtagande av lokala handlingsplaner är decentraliserat till respektive berörd förvaltning. Detta avsnitt bör förtydligas.

Inom mål 4 föreslås att ansvaret för genomförande vilar på nämnder och bolagsstyrelser som ingår i arbetsgruppen Staden i ögonhöjd. Stadsbyggnadskontoret anser att denna skrivning är alltför snäv och föreslår istället att lydelsen blir *Alla berörda nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att främja ett barn- och ungdomsperspektiv vad gäller beslut, planering och resursfördelning som rör de miljöer där barn och unga vistas, såväl ute som inne.*

Staden i ögonhöjd har förutsättningar för att vara en katalysator i utvecklingen inom detta område. T.ex. för att hjälpa de tekniska förvaltningarna att ta fram gemensamt underlag som kan ligga till grund för de lokala handlingsplaner som föreslås. Detta förutsätter emellertid att resurser i form av kompetent konsultstöd eller ny kompetens hos någon av de medverkande förvaltningarna kan säkerställas. Utöver arbetet med att ta fram gemensamt underlag för lokala handlingsplaner skulle denna expertkompetens kunna processleda arbetsgruppens arbete, utbilda anställda inom berörda förvaltningar i barnkonventionen och hur staden kan arbeta enligt barnkonventionen. För de förvaltningar som omfattas av mål 4 skulle Staden i ögonhöjd kunna fylla många av de funktioner som motionärerna föreslår att en lokal barnombudsman ska fylla.

I förslaget till nytt program nämns lokala facilitatorer, med särskilt uppdrag att bidra i utformandet av lokala handlingsplaner och till programmets genomförande lokalt. Dessa ambassadörer finns till viss del redan idag. Stadsbyggnadskontoret ser på positivt på att funktionen förtydligas i programmet och tror att det kan bidra till att ge dessa personer ett större mandat att arbeta med frågorna inom respektive förvaltning för att åstadkomma en bred kunskapshöjning.

Kontoret ser positivt på att de föreslagna indikatorerna för mål 4 är av både kvalitativ och kvantitativ art. Eventuellt skulle uppföljningen tjäna på att skapa en indikator vardera för ”trygga” respektive ”kreativa” rum. Indikatorernas komplexitet ställer krav på framtagande av metoder som förenklar uppföljning. I remissen framförs att kulturförvaltningen kan fungera som stöd i arbetet under 2013. Detta stöd skulle vara behövligt för mot metodarbete gällande indikatorerna. Beträffande uppföljning i stort föreslås i programmet att den ska ske utanför ILS. Stadsbyggnadskontoret emotsäger sig detta förslag med hänvisning till de fördelar som finns med att all relevant uppföljning sker samlat. Även motionärerna tycks förespråka att uppföljning

sker inom ramen för ILS.

I genomförandet av programmet är det viktigt att se hur stadens agerande i olika situationer beror av andra aktörers agerande. För att kunna utforma barn och ungas deltagande på ett bra sätt krävs en kunskap om de förutsättningar som finns i olika stadsdelar. Utan denna helhetssyn riskerar staden att inte åstadkomma de positiva effekter som barn och ungas delaktighet kan ge och som lyfts fram i remissen.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att som svar på remissen godkänna och överlämna kontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordföranden Daniel Helldén m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret konstaterar att de flesta av de föreslagna ändringarna kan bidra till att öka tydligheten i programmet, både vad gäller formulering, implementering och uppföljning. Kontoret är dock tveksamt till vissa specifika delar av förslaget.

Programmet berör i första hand trafikkontorets verksamhet i de fall vi utformar miljöer där barn och ungdomar finns och vistas. Det kan exempelvis gälla teaterplatser i parker, konstnärlig utsmyckning med lekskulpturer, fria ytor för lek och spontanidrott eller skapandet av lekplatser och skateboardparker. I dagsläget sker barns- och ungdomars delaktighet vid beslut som rör deras miljöer på olika sätt beroende på vilken typ av projekt det är kontoret arbetar med. Samråd, intervjuer och mindre enkäter används ofta vid förändringar av miljöer och önskemål om ytor för olika typer av aktiviteter beaktas så långt detta är möjligt.

Trafikkontoret har tagit beslut om att all kontorets personal ska utbildas i barnkonventionen och i hur vi kan implementera barnens perspektiv i planeringen. Hittills har 120 anställda på kontoret genomgått utbildningen.

Kontoret har också utvecklat en egen metod för att göra barnkonsekvensanalyser vid större projekt. Metoden har använts exempelvis inför Citybanan, Norra Länken och exploateringen av Årstafältet. Kontoret har haft en trafikpedagog anställd med uppgift att driva och bevaka frågor för att få in barns och ungdomars perspektiv i projekt som kan beröra deras utemiljö. I arbetet med trafikmiljön runt skolor lägger kontoret stor vikt vid barns och ungdomars delaktighet och perspektiv, både vad gäller skolvägarna och de fria ytorna i närheten av skolan.

Kontoret berörs således i första hand av mål 4, att barns och ungdomars behov ska beaktas vad gäller de fysiska miljöer där barn vistas. Kontoret anser att det är positivt att mål

4 lyfts ut och bildar ett eget, separat mål och tror att det kan öka tyngden av formuleringen och klargöra dess status.

Trafikkontoret anser att det är positivt att kommunfullmäktige beslutar om indikatorer som kopplas till målen. Genom att alla nämnder och bolag som berörs av ett mål använder samma uppföljningsmått ökar transparensen. Detta förutsätter dock att indikatorerna är tydligt formulerade för att möjliggöra en enhetlig tolkning. Kontoret anser att den föreslagna indikatorn för mål 4 ”synbara resultat av barnkonsekvensanalyserna i slutförda projekt” är för allmänt formulerad och riskerar att tolkas olika.

Kulturförvaltningen skriver i sitt tjänsteutlåtande att indikatorerna bör vara få till antalet, relevanta för respektive verksamhet samt enkla att mäta. Kulturförvaltningen skriver vidare att redan etablerade rapportsystem och enkätundersökningar som genomförs gentemot brukare ska användas för att inhämta synpunkter från barn, unga och föräldrar. Kontoret håller med om kulturförvaltningens synpunkter och understryker vikten av att de indikatorer som antas är tydligt formulerade och väl genomtänkta och inte i onödan tillför berörda förvaltningar och bolag ökad administration och kostnader. Vad gäller den föreslagna indikatorn som hänför till andelen barn och unga som upplever stadens rum som trygga och kreativa kan kontoret konstatera att vi i dagsläget inte genomför någon sådan undersökning. För att resultatet av en sådan undersökning ska vara tillförlitligt ställer det höga krav på undersökningens kvalitet. Om denna indikator fastslås skulle det kunna innebära att trafikkontoret tvingas införa sådana undersökningar, något som beroende på urval och omfattning riskerar att bli kostsamt. Kontoret är således mycket tveksamt till detta förslag på indikator.

Kontoret tolkar förslaget om den lokala facilitatorn som att en ny roll föreslås skapas på varje berörd förvaltning, en slags samordnare för barn- och ungdomskulturförslag. Kontoret anser att det bör vara frivilligt hur varje förvaltning väljer att organisera arbetet internt. Kontoret är också tveksamt till vad som avses med ”löpande självreflektion” och anser även här att det bör vara upp till varje förvaltning att själv hitta ett arbetssätt som fungerar för den egna verksamheten. I övrigt anser kontoret att det är positivt att existerande nätverk tydliggörs och struktureras.

Kontoret anser att det är bra att i så stor utsträckning som möjligt konkretisera programmet och tror att de handlingsplaner som kulturnämnden föreslår kan vara ett sätt att uppnå detta. Kontoret framhåller dock vikten av att kraven på handlingsplanerna inte är för omfattande. Annars är risken att handlingsplanerna utgör en administrativ börda snarare än en konkret hjälp

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

Särskilt uttalande gjordes av Per Olsson m.fl. (MP), bilaga 1.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 20 mars har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen anser sammanfattningsvis att den reviderade versionen av ”Kultur i ögonhöjd – för, med och av barn och unga, program för barn- och ungdomskultur 2014-2016” är bra. Programmet är tydligare, något nerkortat, och mer överskådligt. Förvaltningen anser att kulturprogrammet omfattar de delar som är viktiga och att det är av godo att kopplingen till läroplanens mål har lyfts fram.

Grundskolans läroplan betonar att i skolarbetet uppmärksamma de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna. Kunskaper och erfarenheter inom de estetiska ämnena är viktiga i sig för att främja elevernas kreativa och konstnärliga förmågor. Att integrera kultur och estetiska läroprocesser i andra ämnen bidrar till elevernas lärande och utveckling och är ett sätt att kunna öka måloppfyllelsen.

I och med gymnasiereformen, GY 2011, är inte längre estetisk verksamhet ett kärnämne inom gymnasieskolan. Men i de övergripande målen för läroplanen framgår att det är skolans ansvar att varje elev efter avslutad utbildning kan ta del av kulturutbudet som en källa till kunskap, självinsikt och glädje. Eleverna ska också kunna hämta stimulans ur kulturella upplevelser och utveckla känsla för estetiska värden. Därför är det viktigt att gymnasieskolan kan utveckla sitt arbete utifrån ”Kultur i ögonhöjd”.

Förvaltningen lämnar några specifika synpunkter nedan.

Uppföljning med indikatorer

Kulturnämndens förslag är att varje berörd nämnd väger in kulturprogrammets mål i sina åtaganden och årligen följer upp dessa i verksamhetsberättelsen inom ledningssystemet ILS. För att förbättra uppföljningen av hur målen uppnås föreslås att kommunfullmäktige beslutar om indikatorer kopplade till de enskilda målen.

Utbildningsförvaltningen anser att det är bra att programmet vägs in och följs upp inom ramen för stadens integrerade system för ledning och styrning, ILS. För att kunna mäta måloppfyllelsen är det lämpligt att ta fram några indikatorer för detta. Dock menar förvaltningen att antalet indikatorer enligt förslaget är för många för att gälla i relation till skolans verksamheter. Antalet indikatorer bör begränsas till mycket få, relevanta indikatorer för att kunna mätas och utgöra en rimlig proportion till övriga indikatorer.

Handlingsplaner

Förvaltningen noterar att det finns en indikator under Mål 1 som handlar om antalet nämnder och bolagsstyrelser som har utformat handlingsplaner för sitt kulturarbete för, med och av barn och unga. Det finns också under Mål 2 en indikator som handlar om antalet förskolor respektive skolor som har utformat handlingsplaner för sitt kulturarbete för, med och av barn och unga.

Förvaltningen är av uppfattningen att en förvaltningsövergripande handlingsplan bör tas fram som ett stöd för skolorna att lättare kunna implementera kulturprogrammet. Denna

handlingsplan kan med fördel gälla både grundskolor och gymnasieskolor. Framtagande och arbete utifrån handlingsplaner har enligt utvärderingen varit en stark framgångsfaktor för arbetet med Skapande skola inom Stockholms kommunala grundskolor. Därför är det av vikt att grundskolan och gymnasieskolan utbyter erfarenheter och utökar samverkan kring de övergripande kulturfrågorna.

Däremot anser inte förvaltningen att varje skola behöver ta fram egna handlingsplaner och att därmed belasta skolorna med ytterligare administrativa uppgifter. Förvaltningen föreslår istället att skolorna i sina ordinarie arbetsplaner för in hur de ska arbeta utifrån kulturprogrammet. Det skapar också en tydlighet för läsårets arbete om så mycket som möjligt kan ingå i arbetsplanen och att minska ner antalet övriga planer.

Staden stödjer ungt kulturentreprenörskap

Av utvärderingen framkommer det att begreppet kulturentreprenörskap uppfattas som diffust. Förvaltningen anser att begreppet kulturentreprenörskap bör tas bort för att inte i onödan skapa förvirring och att istället benämna detta entreprenörskap inom kultur och media. Entreprenörskap är det begrepp som används i läroplanerna och är ett begrepp som skolorna känner till och är förtrogna med. Det pågår redan många arbeten med entreprenörskap på skolorna och de delar i programmet som omfattar entreprenörskap inom kultur och media kan involveras utifrån ett helhetstänk kring entreprenörskap och entreprenöriellt lärande

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att godkänna förvaltningens remissyttrande och överlämna det till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Löwdin m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Cecilia Obermüller m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Bromma sdf ställer sig bakom det reviderade kulturprogrammet som så tydligt fokuserar på barn- och ungdomskulturens ställning i Stockholm och genom det har en stärkande inverkan på densamma.

För att säkerställa inarbetningen av det nya kulturprogrammet kommer två stadsdelsförvaltningar ha ett värdskap för kultursamordnare ett år i taget, Farsta och Södermalm 2013. En avdelningschef kallar till och leder möten för stadens kultursamordnare, där även kulturförvaltningen deltar med en representant. Syftet är att hålla kultursamordnarna uppdaterade om sitt uppdrag utifrån "Kultur i ögonhöjd", sprida goda exempel och öka kunskapen om "Kulan", mötesplatsen på webben, så att den blir mer

använd av förskola och fritid.

Programmets tolkningar av begreppet kultur är breda och välformulerade och anger barns och ungas kultur som central i samtliga, vilket även kan utläsas i titeln ”Kultur för, med och av barn och unga”. Kultur för barn och unga är, vid sidan av det professionellt skapade, främst det vardagliga och nära, som t ex att skapa något själv eller vistas i naturen. Något som genomsvärar stadsdelens barn- och ungdomsverksamheter.

I de verksamheter inom Bromma stadsdelsförvaltning som direkt omfattas av kulturprogrammet för barn och unga återfinns förskolorna och fritidsverksamheten. Båda dessa verksamheter skriver idag verksamhetsplaner och arbetsplaner som redan beaktar alla de områden och uppdrag som kulturprogrammet innehåller. Det genomsvärar också det dagliga arbetet i förskola och fritidsverksamhet. För förskolans del styrs arbetet av en läroplan (lpfö98), som har en stor fokus på kultur, mångkulturalitet, eget skapande, miljöns betydelse, delaktighet och inflytande mm. Ärendet nämner också detta inledningsvis. Det är därför svårt att se på vilket sätt ytterligare ett dokument, nu i form av en lokal handlingsplan, med det merarbete som det innebär för personalen, skulle försäkra förskolans barn och fritidsverksamhetens unga en större tillgång på kultur. Satsningen får inte innebära ett mer omfattande administrativt arbete till nackdel för personalens tid tillsammans med barn och unga. Verksamheterna bör snarare utvecklas mot att frigöra mer tid för personalen tillsammans med de små och unga brukarna.

Av samma skäl är det bra att all uppföljning föreslås ligga inom ILS:en. Det är svårt att avsätta mer tid för ytterligare uppföljningsmodeller på verksamhetsnivå.

Det är förvaltningens mening att professionella kultursatsningar, t ex det Stadsteatern eller kulturförvaltningen kan förmedla, behöver erbjudas på plats ute i stadsdelarna i större utsträckning för att bredda utbudet och ge likvärdiga möjligheter till kulturupplevelser. Detta bör tydliggöras i det nya barn- och ungdomskulturprogrammet.

Förvaltningen ser vissa svårigheter med uppföljningen av de indikatorer som listats under mål 1.

Indikatorn ”andel barn och unga som anser att de kan delta/deltar i kulturverksamheter...” går att mäta bland barn och unga i våra verksamheter, dock inte alla barn och unga i stadsdelen. Förskolorna i Bromma har använt indikatorn tidigare och resultatet blir alltid 100 %, eftersom kulturell verksamhet är ett dagligt inslag för alla barn i förskolan.

Indikatorn ”antal kulturprogram som erbjuds barn och unga” kan vara svår att mäta eftersom begreppet kulturprogram är diffust. Vad innebär det i förskolan eller fritidsverksamheten? Avses egna, spontana eller planerade, aktiviteter eller menar vi professionella?

Indikatorn ”andel föräldrar som är nöjda med det kulturutbud som erbjuds deras barn i förskolan, skolan och på fritiden.” Indikatorn finns med i Bromma förskolors uppföljning idag, men förvaltningen menar att fritiden, om man avser fritidsverksamheten, skall strykas, då det inte finns någon naturlig koppling till föräldrar i den verksamheten. Fritidsverksamheten har t ex inga utvecklingssamtal med föräldrar. Inte heller någon registrering vad beträffar föräldrar. Verksamheten erbjuder aktiviteter på de ungas arena utifrån deras behov och önskemål.

Det tredje målet behandlar barns och ungdomars inflytande över och delaktighet i sitt eget kulturliv. För fritidsverksamheten känns målet självklart och välformulerat då den verksamheten helt bygger på de ungas egna val av deltagande. Förskolan styrs i detta avseende också utifrån läroplanen, där ett av de fem målområdena handlar just om barnens möjligheter till inflytande. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för bör ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av den pedagogiska verksamheten.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att återropa förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Parvin Araghi m.fl. (S) vice ordföranden Rosa Lundmark (V), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till de av utvärderingen föreslagna revideringspunkter då förvaltningen har erfarenhet av att inre miljöer är betydelsefulla i fråga om att stimulera och inge trygghet i barn och ungas möjligheter till eget skapande. Förvaltningen stödjer därför Kulturförvaltningens förslag till att fysiska miljöer ska vara ett eget mål och anser det även vara rimligt att använda sig av indikatorer som uppföljningsinstrument i detta avseende liksom i övriga avseenden där indikatorer används i stadens verksamheter.

Förvaltningen anser det positivt att mötena inom nätverken får en tydlig struktur med ett tydliggjort syfte och mål och anser det vara realistiskt att 2013 fungerar som implementeringsår då uppdraget tolkats och prioriterats olika inom staden.

För att säkerhetsställa implementeringen av det nya kulturprogrammet kommer två stadsdelsförvaltningar ha ett värdskap för kultursamordnare ett år i taget. Farsta och Södermalms stadsdelsförvaltningar kommer att ha det ansvaret för 2013. En av avdelningscheferna leder mötena och kulturförvaltningen deltar. Syftet är att hålla kultursamordnarna uppdaterade om sitt uppdrag utifrån "Kultur i ögonhöjd" sprida goda exempel och öka kunskapen om "Kulan- mötesplatsen på webben så den blir mer använd av förskola och fritid

Sammanfattningsvis stödjer förvaltningen det revideringsförslag Kulturförvaltningen föreslagit, i sin helhet.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att

överbära förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av förslaget till program för barn- och ungdomskultur 2014-2016, Kultur i ögonhöjd – för, med och av barn och unga.

Laura Roselli (V) anmälde att partiet inte deltar i beslutet.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar en reviderad version av programmet för barn- och ungdomskultur utifrån resultaten av den grundliga utvärderingen. Vi föreslår dock att det inte anges något slutdatum i det nya programmet utan att en text istället tillförs om utvärdering vart tredje år och revidering vid behov.

Programmets syfte är att möjliggöra för alla barn och unga, oavsett förutsättningar och uppväxtvillkor, att ta del av ett professionellt kulturliv och själva få uttrycka sig, på egen hand och tillsammans med professionella vuxna. Förvaltningen instämmer i att det behövs lokala handlingsplaner, stadsövergripande och lokala nätverk och indikatorer för att detta ska bli en realitet. Först då kan syfte och mål årligen följas upp inom stadens integrerade ledningssystem, ILS.

Förvaltningen anser att kultursamordnare/kultursekreterare vid stadsdels-förvaltningarna är en framgångsfaktor. En sådan funktion behövs för att uppfylla målen i programmet och för att säkerställa kvaliteten och att det sker ett strategiskt arbete med kultur av, med och för barn och unga. Ordet ”facilitator” bör ersättas med samordnare eller liknande. Förvaltningen ser gärna en tydligare skrivning om vilka nätverk som bör finnas, deras uppdrag och vilket ansvar som vilar på stadsdelsnämnderna.

Förvaltningen saknar en koppling mellan programmet och Kulturvision 2030, som antogs av kommunfullmäktige i juni 2012. Kulturvision 2030 bygger vidare på Stockholms stads Vision 2030 och har till syfte att förstärka arbetet med att skapa ett Stockholm med kultur i världsklass.

Förvaltningen ser att uttrycken ”unga” och ”ungdomar” inte används på ett tydligt och konsekvent sätt i programmet. Vi efterlyser därför en tydlig definition av de båda uttrycken. Det är också viktigt att staden definierar dem utifrån ålder så att alla stadsdelsnämnder strävar åt samma håll oavsett förutsättningar.

Fritidsgårdarna i Farsta riktar sig enligt nämndens beslut till unga i åldern 12-19 år. Stockholm stads idrottsnämnd ger bidrag till alla barn- och ungdomsföreningar med medlemmar i åldrarna 7-20 år och kulturnämndens kulturstöd för unga kan sökas av ungdomar mellan 10 och 25 år. Målen i den nationella ungdomspolitiken riktar sig till alla mellan 13 och 25 år. Dessa fyra exempel visar på behovet av en definition som åtminstone är gemensam för stadens olika verksamheter.

Förvaltningen är positiv till de fem målen i programmet och de indikatorer som kulturnämnden har tagit fram. Vi har följande synpunkter på de föreslagna målen nummer 1,

2, 4 och 5.

Mål 1

- **Alla barn och unga i Stockholm har god och likvärdig tillgång till professionella kulturupplevelser.**
- **Alla barn och unga i Stockholm har goda och likvärdiga möjligheter till eget skapande tillsammans med professionella vuxna och på egna villkor.**

Enligt programmet har utbildningsnämnden ansvar för kulturverksamheten inom skolan och de fristående förskolorna. Stadsdelsnämndernas ansvar för kulturverksamheten i de kommunala förskolorna ligger kvar även i det nya programmet.

Indikatorer

- *Andel barn och unga som anser att de kan delta i kulturverksamheter som de upplever som attraktiva.*
- *Andel barn och unga som anser att de deltar i kulturverksamheter som de upplever som attraktiva.*

Indikatorerna är bra och intressanta men stadsdelsnämnderna har ingen möjlighet att mäta detta utan behöver underlag från kulturnämnden.

Följande två föreslagna indikatorer bör göras om till aktiviteter (aktiviteter saknas helt i programmet):

- *Antal kulturprogram som erbjuds barn och unga.*
- *Antal nämnder och bolagsstyrelser som har utformat handlingsplaner för sitt kulturarbete för, med och av barn och unga.*

De bör formuleras så här:

- *Kulturprogram ska erbjudas barn och unga.*
- *Nämnder och bolagsstyrelser ska utformat handlingsplaner för sitt kulturarbete för, med och av barn och unga.*

Frågan är vad man vill mäta med antal kulturprogram. Om tanken är att skapa ett kulturindex som anger en miniminivå för vad som bör erbjudas så bör man ta med i beräkningen att stadsdelsområdena har olika många barn och unga. Antalet kulturprogram blir intressant först om man ställer det i relation till hur många barn och unga som bor i stadsdelsområdet.

Frågan är till exempel om en föreställning som visas vid åtta tillfällen på Vår Teater i Farsta för 500 förskolebarn som är födda 2009 ska räknas som ett eller åtta kulturprogram. Är ett kulturprogram där ungdomar på Aktivitetshuset Tuben genomför en konsert med 150 besökare jämförbart med ett nationaldagsfirande med 3 000 deltagare, varav 1 500 är barn, en hantverksworkshop på en parklek för 15 deltagare eller en teaterföreställning för 25 små barn i åldern 6-12 månader?

Mål 2

Kultur, estetik och eget skapande är en integrerad del i lärandet.

Enligt det reviderade programmet ska utbildningsnämnden, kulturnämnden och stadsdelsnämnderna ha ett gemensamt ansvar för att skapa strukturer för dialog och samverkan mellan förskolan, grundskolan, gymnasiet och det professionella kulturlivet. Det ska bland annat ske genom Kulan, en webbaserad mötesplats för förskola, skola och det professionella kulturlivet.

Stadens avdelningschefer för verksamhetsområdet barn och ungdom (eller motsvarande) beslutade i februari i år om en organisation som innebär att kultursamordnarna för förskolekultur vid alla stadsdelsförvaltningar möts regelbundet för att säkerställa dialog och samverkan med övriga parter.

Två stadsdelsförvaltningar kommer att ha ett värdskap för kultursamordnarmötena ett år i taget, med Farsta och Södermalm som ansvariga under 2013. En avdelningschef leder mötena och kulturförvaltningen deltar. Syftet är att hålla kultursamordnarna uppdaterade om sitt uppdrag utifrån stadens kulturprogram, sprida goda exempel och öka kunskapen om Kulan. Ett viktigt mål är att Kulan blir mer använd av förskola och fritid.

Indikatorer

Följande indikator bör göras om till aktivitet:

- *Antal förskolor respektive skolor som har utformat handlingsplaner för sitt kulturarbete för, med och av barn och unga.*

Den bör formuleras så här:

- *Förskolor respektive skolor ska utforma handlingsplaner för sitt kulturarbete för, med och av barn och unga.*

Följande indikator bör kompletteras med ordet barn ("Andel barn och elever ...") eftersom förskolan inte har elever.

- *Andel elever som tar del av ett utbud av professionella kulturutövare i förskolans respektive skolans regi.*

Programmet bör dessutom kompletteras med följande aktivitet:

- *Alla stadsdelsnämnder ska ha en kultursamordnare*

Mål 4

Barns och ungdomars behov beaktas vad gäller de fysiska miljöer där barn vistas.

Förvaltningen anser att även stadsdelsnämnderna bör ha ansvar för detta mål eftersom de ansvarar för parker, förskolor och andra lekmiljöer.

Mål 5

Staden stödjer ungt kulturentreprenörskap.

Indikator

Följande indikator bör delas upp i två. Stadsdelsnämnderna har inte kulturstöd för unga och varje stadsdelsnämnd har egna riktlinjer för föreningsbidrag och kulturbidrag.

- *Andel unga som fått del av kulturstöd för unga eller annat föreningsbidrag.*

Riktlinjerna för kulturbidraget i Farsta – som hos oss är en del av föreningsbidraget – anger att vi prioriterar kulturarrangemang som genomförs i Farsta stadsdelsområde och som riktar sig till barn och unga. Förening som får bidrag behöver dock inte ha sitt säte eller i övrigt vara verksam i Farsta. Här bör indikatorn vara ett mått på hur många barn och unga som fått utbyte av, deltagit i eller besökt ett kulturevenemang som genomförs med hjälp av kulturbidrag.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18

april 2013 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Det är bra att det finns ett gemensamt permanent program för staden vad gäller barn och ungas möjligheter och rättigheter att ta del av och själva skapa kultur i olika former. Det är också bra med en vägledning och rollfördelning för stadens olika aktörer. Fördelen med ett varaktigt program är att det går att följa upp, utvärdera och utveckla med ständiga förbättringar utifrån tidigare resultat. Förvaltningen håller med kulturnämnden om att det är nödvändigt att revidera den strategiska kulturplanen för barn och unga. Det är önskvärt med en tydligare och mer uppföljningsbar plan. De sammanfattande punkterna som anges verkar också rimliga som utgångspunkt för revidering.

För förvaltningens arbete är det särskilt intressant att det övergripande målet, mål 1, blir förtydligat och förstärkt barn och ungdomars behov vad gäller fysiska miljöer uttrycks som ett eget mål indikatorer införs som uppföljningsinstrument nätverk stärks och får förtydligade uppdrag

Trots dessa förtydliganden så finns det fortfarande otydligheter som kan behöva benämnas ut för uppdraget. Att införa indikatorer som kännetecken på måluppfyllelse är tilltalande men inte helt enkelt. Vad ska mätas, varför och hur använder vi resultaten är frågor som nog måste analyseras. Risken är att vi annars får svar som inte säger något som är användbart för att utvärdera och utveckla verksamheten utan bara ger extra administrativt arbete.

För att stadens ILS-system ska vara accepterat och användbart kan inte antalet indikatorer bli för omfattande. I takt med att allt fler av stadens medarbetare och politiker involveras i och förstår stadens webbaserade styrsystem, ILS, så kommer önskemål om nya indikatorer. Någon måste ta fram underlag för indikatorerna och det är ytterst de som arbetar i kärnverksamheten, på förskolan i omsorgen och så vidare. Även brukarna intresse att berätta vad de tycker verkar minska.

Det är också värt att fundera över var i organisationen som frågor hör hemma. En fråga som kan vara användbar som indikator på en enhet passar inte för staden som helhet. På ett övergripande plan skulle det till exempel kunna vara intressant att se vilka insatser som fungerar väl och varför. Staden satsar på kultur och subventionerar i olika grad en del verksamheter. I vilken mån behöver dessa stöd utvecklas i den växande stad som Stockholm är? Är befintliga lokaler för kultur ändamålsenliga, Ligger de på rätt ställen? Kan kulturstödet utnyttjas om det saknas lokaler? Vilka likheter och skillnader finns mellan stadsdelarna? Vad ska erbjudas likvärdigt och vad innebär det? Dessa frågor är samtidigt svåra att besvara lokalt.

Lokalt, exempelvis en förskola, behöver man istället fundera över hur barnen under sin förskoletid ska ges möjlighet att möta och pröva olika former av kultur. Svårigheten blir här att hitta former för hur det kan beskrivas, mätas och följas upp.

Betydelsefullt för det faktiska resultatet, alltså vad barn och unga erbjuds, deltar i och skapar, är med vilket engagemang detta presenteras och vilka resurser som finns avsatta för ändamålet.

Förvaltningen föreslår utifrån ovan resonemang att kontinuerliga och strukturerade dialoger och utvärderingar hålls, om olika insatser och dess effekt för att erbjuda likvärdiga tillgångar och möjligheter till kultur indikatorer används men förtydligas ytterligare, en del begrepp kan behöva preciseras indikatorernas antal begränsas det anges tydligare hur indikatorerna ska mätas att ansvar och roller prövas och utvärderas.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att godkänna förvaltningens remissyttrande och överlämna det till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Jakobsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Vice ordförande Leif Larsson (V), ledamot Bengt Roxne m.fl. (S) och ledamot Lars Jakobsson m.fl. (MP)), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har tagit del av förslaget till en revidering av den tidigare strategiska planen för barn- och ungdomskultur för 2009-2012 i Stockholm. Planen omfattar stadens gemensamma verksamheter som vänder sig till barn och ungdomar gällande barn- och ungdomskultur. Planen har stärkt medarbetare i arbetet med barns rättigheter, lyft fram kultur och delaktighet på dagordningar och i verksamhetsplanering liksom inspirerat till samarbete och nya sätt att tänka. Planen har även varit ett underlag utifrån vilket medarbetare har kunnat samtala kring barnkultur- och delaktighetsfrågor. Förvaltningen delar tanken att förutsättningarna att använda befintliga resurser på bästa sätt stärks med hjälp av gemensamma mål. Ett program som omfattar många olika verksamheter, vilka ansvarsmässigt hör till olika nämnder förutsätter tydliga ansvars- och uppdragsfördelningar mellan de olika nämnderna. För att säkerställa implementeringen av det nya kulturprogrammet föreslås att två stadsdelsförvaltningar, med Farsta och Södermalm under 2013, har ett värdskap för kultursamordnare ett år i taget. Syftet är att hålla kultursamordnarna uppdaterade om sitt uppdrag utifrån "Kultur i ögonhöjd", sprida goda exempel och öka kunskapen om "Kulan" (mötesplatsen på webben).

Förvaltningen vill särskilt trycka på att riktade kulturresurser möjliggör att alla barn och ungdomar oavsett uppväxtvillkor får ta del av professionellt kulturliv och samtidigt ges

möjlighet till eget skapande.

Förvaltningen är positiv till att varje berörd nämnd i sina åtaganden väger in programmets mål och årligen följer upp sin verksamhet i respektive verksamhetsberättelse inom ledningssystemet ILS.

Förvaltningen föreslår ett särskilt beaktande vid ansökningsförfarandet av ”Kulturstöd för unga” från ytterstadsområdena i syfte att prioritera ungas kulturintresse utifrån ett integrerat och mångkulturellt synsätt.

Programmets mål

Mål 1

Alla barn och unga i Stockholm har god och likvärdig tillgång till professionella kulturupplevelser.

Alla barn och unga i Stockholm har goda och likvärdiga möjligheter till eget skapande tillsammans med professionella vuxna och på egna villkor.

Det är en demokratisk rättighet för barn och unga att ta del av och utforska konstnärliga uttryck och kultur i alla dess former. Barn och unga har även behov av kultur i form av eget skapande och som upplevelse för att bygga sin egen identitet. Utgångspunkten är en bred kultursyn som involverar och erkänner alla barns olika erfarenheter och bakgrund.

Likvärdiga möjligheter ska gälla alla barn och unga oavsett kön, funktionsnedsättning, kulturell, etnisk, social, ekonomisk och religiös bakgrund.

Förvaltningen delar tanken att alla barn och ungdomar ska få samma möjligheter till såväl kulturell verksamhet som eget skapande, oavsett var i staden man bor.

Hässelby-Vällingby ligger geografiskt långt från Stockholms innerstad och stadsdelens barn och ungdomar är anonyma när de rör sig i innerstaden. Förvaltningen stöttar planens skrivning att ett lättillgängligt kulturutbud för små barn i deras geografiska närhet är av yttersta vikt. Förvaltningen vill därför särskilt understryka vikten av att kulturresurser riktade till barn och ungdomar fördelas ut i ytterstadsstadsdelarna och inte koncentreras till innerstaden. Ett lättillgängligt kulturutbud för små barn i deras geografiska närhet är av yttersta vikt.

Inom stadsdelen finns det sociala kontaktnätet och det är där barnen och ungdomarna känner sig trygga. Den lokala förankringen ger också unga förutsättningar att delta i arrangemangsförberedelserna. För att ges bättre möjligheter till såväl kulturella aktiviteter såsom konstutställningar, teater, konserter etc, som barn och ungas eget skapande måste satsningar på lokala mötesplatser prioriteras.

Förvaltningen är också positiv till integrerade bibliotek och att utveckla biblioteken till lokala kulturcentra och träffpunkter för unga. Detta möjliggör nya samverkansformer över olika ansvarsområden, och att utveckla den lokala samverkan med bibliotek, bokbussar,

Kulturskolan, fritiden, m m. Med ett gemensamt måldokument ges bra förutsättningar för den här typen av samverkan.

Mål 2

Kultur, estetik och eget skapande är en integrerad del i lärandet

Kultur och estetiska lärprocesser ingår i skolans kunskaps- och demokratiuppdrag och ska användas för att stödja barnens lärande och utveckling.

Förvaltningen delar tankarna kring att förskolan ska sörja för att alla barn får professionella konst- och kulturupplevelser. Detta förutsätter, såsom programmet förordar, ett fungerande nätverk för barnkultur i stadsdelarna där de fria grupperna kan förmedla sitt utbud.

Kulturutbudet stärks också om stadens hela nätverk med representanter från de olika förvaltningarna är aktiva. Det är bra att kulturens betydelse för barns lärandeprocesser belyses i programmet och att kulturen tas tillvara som en resurs för barns språkutveckling och många olika uttryckssätt.

Förvaltningen betonar också vikten av att se det informella lärandet inom fritidsverksamheter och föreningsliv som en viktig del av utvecklingen hos unga människor. Inom fritidsverksamheterna ska man verka för ett breddat tilltal och ett vidgat kulturbegrepp som skapar erkännande och engagemang hos olika grupper av unga.

Mål 3

Barn och ungdom har inflytande över och delaktighet i sitt eget kulturliv

Förvaltningen stöder tanken om att alla barn och unga i staden ska ges möjlighet att påverka sina kultur- och fritidsaktiviteter. Att delaktighet och inflytande är en del av deras demokratiska rättigheter. Reell delaktighet innebär att barn och unga tillfrågas och att de får inflytande över de beslut som tas. På så sätt kan barnperspektivet göras tydligt och vuxnas kompetens vad gäller barn och unga växa. Delaktighet och inflytande leder till ökad självkänsla, växande och ansvarstagande. Ett viktigt verktyg i detta arbete är ett aktivt kommunikations-arbete där stadsdelarnas verksamheter, föreningsliv och det fria kulturlivet ges förutsättningar att utvecklas tillsammans. Att söka upp unga på deras egna arenor har visat sig vara bästa sättet att knyta kontakter och engagera. "Kulturstöd för unga" är ett centralt stöd, och genom att fler blir coacher för stödet, sk, kulturcoacher, lärare, fritidsledare, bibliotekarier m fl, kan fler unga ges verktyg för att ordna egna evenemang.

Mål 4

Barns och ungdomars behov beaktas vad gäller de fysiska miljöer där barn vistas

Förvaltningen delar synen på att barn och unga har rätt att vistas i trygga och kreativa miljöer samt att verka för att främja ett barn- och ungdomsperspektiv vad gäller beslut, planering och resursfördelning som rör de miljöer där barn och unga vistas, såväl ute som inne. När stadsutvecklingsprojekt genomförs ska hänsyn tas till barns och ungas behov och arbetet bör utformas i enlighet med de förslag som nätverket Staden i ögonhöjd utformar.

För att ges bättre möjligheter till såväl barn och ungas kulturella deltagande som till eget skapande måste satsningar på bra lokala mötesplatser prioriteras.

Mål 5

Staden stödjer ungt kulturentreprenörskap

Förvaltningen stödjer tanken om att ungas entreprenörskap inom kultur och media ska stimuleras. Detta viktiga processarbete är stärkande för en ung persons identitetsutveckling, utvecklar de unga såväl i sina egna som i andras ögon, samt ger möjligheter till nya kontakter i olika nätverk och sammanhang. Ungas eget kulturskapande på fritiden är ett komplement till skolan. Det s.k. informella lärandet utvecklar andra sidor hos de unga och kan öppna vägar till framtida yrkesmöjligheter. Unga arrangörer och kulturskapare bidrar även till nya former för kommunikation och kreativa uttryck. Förvaltningen anser det är av vikt med ett särskilt beaktande vid ansökningsförfarandet av "Kulturstöd för unga" från ytterstadsområdena i syfte att prioritera ungas kulturintresse utifrån ett integrerat och mångkulturellt synsätt.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att överlämna tjänsteutlåtandet som sitt svar på remissen.

Reservation anfördes av Jan-Åke Porseryd m.fl. (S) och Reijo Kittilä (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Ödmark m. fl. (MP), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till den stödjande roll den strategiska planen Kultur i ögonhöjd haft sedan 2009 och även fortsättningsvis föreslås ha. Förvaltningen är också för att planen istället benämns för program och följs upp med indikatorer i stadens integrerade ledningssystem, ILS.

Stadsdelsförvaltningarnas avdelningschefer för barn- och ungdomsverksamhet föreslår gemensamt följande; för att säkerställa implementeringen av det nya kulturprogrammet bör två stadsdelsförvaltningar ha ett värdskap för kultursamordnare ett år i taget. Farsta och Södermalms stadsdelsförvaltningar inleder med att ha det ansvaret för 2013. En avdelningschef leder mötena och kulturförvaltningen deltar. Syftet är att stärka stadsdelsnämndernas nätverk genom att hålla kultursamordnarna uppdaterade om sitt uppdrag utifrån "Kultur i ögonhöjd", sprida goda exempel och öka kunskapen om "Kulan" – mötesplatsen på webben så den blir mer använd av förskola och fritid.

Förvaltningen tycker att det är glädjande att Kultur i Ögonhöjd har satt ett nytt mål som lyder "Barn och ungdomars behov beaktas vad det gäller de fysiska miljöer där barn vistas". Enligt programmet ska de nämnder och bolagsstyrelser som ingår i arbetsgruppen Staden i Ögonhöjd ansvara för att främja ett barn- och ungdomsperspektiv i den fysiska planeringen. Förvaltningen är angelägen om att få delta i arbetsgruppen.

Stadsdelsförvaltningen ansvarar bland annat för skötsel och utveckling av parker samt förskolor och parklekar och deltar aktivt i planeringen av västra Kungsholmen och Marieberg. Förvaltningen vill därför gärna vara med och bidra till samverkan och erfarenhetsutbyte mellan stadens förvaltningar för att utveckla och bli ännu bättre på att ta tillvara barnens intressen i samhällsplaneringen.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att besvara remissen med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordförande Anita Lindskog m.fl.(S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Shadi Larsson och Barbro Borg (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Hans Enroth (V), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget om en strategisk plan för barn- och ungdomskultur. Det är bra att det finns tydliga strategier och ansvarsområden beskrivna under respektive mål. Förvaltningen är också positivt att planen bygger på en helhetssyn och omfattar både stadsdelsnämnderna och facknämnder samt bolag. Det är plan med tydliga mål och uppdrag, som för att kunna förverkligas kräver ett samarbete mellan alla parter inom staden.

Förvaltningen tycker att det är glädjande att Kultur i Ögonhöjd har satt ett nytt mål som lyder "Barn och ungdomars behov beaktas vad det gäller de fysiska miljöer där barn vistas". Enligt programmet ska de nämnder och bolagsstyrelser som ingår i arbetsgruppen Staden i Ögonhöjd ansvara för att främja ett barn- och ungdomsperspektiv i den fysiska planeringen. Förvaltningen är mycket angelägen om att få delta i arbetsgruppen. Förvaltningen ansvarar bland annat för skötsel och utveckling av parker samt förskolor och parklekar och deltar aktivt i planeringen av utvecklingsområdet Hagastaden. Förvaltningen vill gärna vara med och bidra till samverkan och erfarenhetsutbyte mellan stadens förvaltningar för att vi ska bli ännu bättre på att ta tillvara barnens intressen i samhällsplaneringen.

Förskole- och fritidsverksamheten inom stadsdelen ligger helt i linje med det föreslagna programmet och kommer att stödja det fortsatta utvecklingsarbetet för stadsdelens barn och

ungdomar. Ett område att förtydliga i programmet är vilken nämnd som ska ansvara för de fristående förskolornas kulturdeltagande.

Förvaltningen stödjer kulturnämndens förslag om att införa indikatorer som uppföljningsinstrument men dessa bör ses över i sitt antal och anvisningar bör utformas för på vilket sätt de ska mätas.

För att säkerställa implementeringen av det nya kulturprogrammet kommer två stadsdelsförvaltningar ha ett värdskap för kultursamordnare ett år i taget, år 2013 är det Farsta och Södermalms som kommer att ha ansvaret. En avdelningschef leder mötena och kulturförvaltningen deltar. Syftet är att hålla kultursamordnarna uppdaterade om sitt uppdrag utifrån "Kultur i ögonhöjd", sprida goda exempel och öka kunskapen om "Kulan" – mötesplatsen på webben så den blir mer använd av förskola och fritid.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Bo Sundin m.fl. (M) och Burhan Yildiz (FP), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 april 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att "Kultur i ögonhöjd" har, sedan den infördes 2009, utgjort en bra grund för samsyn på stadens barn- och ungdomskulturverksamhet. Planen har hjälpt till att stärka och förtydliga kulturuppdraget för barn och unga. Planen har även klarlagt att barn- och ungdomskultur inte enbart är en fråga för det traditionella kulturområdet utan att alla stadens nämnder ska involveras i arbetet. I måltexten till programmets första mål anges att "Utbildningsnämnden har motsvarande ansvar vad gäller kulturverksamhet inom förskola och skola i enlighet med gällande styrdokument". Måltexten bör ändras så att det tydligt framgår att stadsdelsnämnderna ansvarar för kulturverksamheten inom förskolan

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att svaret på remissen "Kultur i ögonhöjd – för, med och av barn och unga, program för barn- och ungdomskultur 2014-2016" godkänns.

Reservation anfördes av vice ordförande Ewa Larsson m.fl. (MP), ledamot Claes Elmgren m.fl. (S) och ledamot Josefin Morge (V), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på den reviderade planen, ”Kultur i ögonhöjd - för, med och av barn och unga 2014-2016”. Programmet är mer tydligt och införandet av indikatorer gör att målen kan följas upp på ett lättare sätt. Förvaltningen är positiv till att 2013 blir ett implementeringsår för arbetssätt och styrmedel. Det ger mer tid till förankring av programmet. Dessutom stödjer förvaltningen förslaget att nämnderna kan få hjälp med att utforma material, genom att Kulturnämnden fortsätter att vara en stödjande part. Det främjar ett lärande arbetssätt kring det löpande barn- och kulturarbetet i staden. Förvaltningen anser att barnperspektivet kan utvecklas i enlighet med den aktivitet som finns i 2013 års budget (nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barns rättighet i enlighet med FN:s barnkonvention).

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ledamoten Birgitte Isberg (S) anmäler för Socialdemokraterna att Socialdemokraterna avstår från att delta i beslutet och lämnar beslutet utan ställningstagande. Ledamoten Rebwar Hassan (MP) anmäler för Miljöpartiet att Miljöpartiet avstår från att delta i beslutet och lämnar beslutet utan ställningstagande. Ledamoten Rudy Espinoza (V) anmäler för Vänsterpartiet att Vänsterpartiet avstår från att delta i beslutet och lämnar beslutet utan ställningstagande.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens bild stämmer inte överens med den bild som utvärderingen av Kultur i ögonhöjd lägger fram. I Skärholmen är barns och ungdomars inflytande och delaktighet centralt i verksamheterna. Förskolorna arbetar hela tiden aktivt med att inkludera barnen och låta deras intresse påverka innehållet i verksamheten. Fritidsverksamheten i Skärholmens stadsdelsförvaltning bygger till stor del på ungdomars aktiva deltagande i utformningen i verksamheten. Varje mötesplats i Skärholmens stadsdel har en styrelse som har stor påverkan på aktiviteterna och inriktningen av verksamheten. Utöver detta så finns det flera arbetsgrupper på mötesplatserna som har ansvar och inflytande över flertalet aktiviteter inom fritiden.

Förvaltningen anser att det är positivt att uppföljningen av programmet flyttas in

till ledningssystemet ILS. Detta kommer att underlätta spridningen av Kultur i ögonhöjd över hela förvaltningen, något som tidigare enbart varit beroende av de enskilda tjänstemän som haft uppgiften. Antalet indikatorer som föreslås är dock för många. Dessutom behöver de förtydligas för att kunna ge information som är användbar. En indikator ska mäta antalet ”kulturprogram som erbjuds barn och unga”, där det är oklart vad som är ett kulturprogram. Detta måste förtydligas, antingen i beskrivning av indikatorn eller genom omformulering av den.

I tjänsteutlåtandet står det att antalet indikatorer bör vara få till antalet. Förvaltningen instämmer i detta och anser att det förslagna antalet indikatorer kan minskas än mer och formuleras tydligare så att resultatet blir användbart. Exempelvis kan de två indikatorerna under mål ett som handlar om antalet barn och unga, som anser att de *kan* delta samt de som anser att de *deltar*, slås samman. Möjligen kan även indikatorn om antalet erbjudna kulturprogram slås samman med dessa två också. Indikatorerna i mål två, är snarlika de som redan nämnts i mål ett. Även här bör de kunna utformas på ett sätt som gör att stadsdelen inte rapporterar in liknande information flera gånger.

Förvaltningen instämmer i att de enkätssystem som redan finns ska användas till att inhämta synpunkter från barn, unga och föräldrar. Det är, som tidigare nämnts, positivt att uppföljningen av Kultur i ögonhöjd förs in i ledningssystemet ILS. Indikatorerna bör dock vara välformulerade och väldefinierade för att de som lämnar uppgifter ska kunna lämna korrekta och användbara uppgifter. Ett riktmärke som förvaltningen föreslår, för att ringa in det viktigaste inom varje mål samt prioritera detta, är maximalt en indikator per mål.

Förvaltningen önskar också ett förtydligande vad gäller ungas kulturentreprenörskap. Vilka krav detta ställer på stadsdelsnämnden är inte tydligt i texten. Förvaltningen önskar ett förtydligande i vilket stöd som ska ges konkret och praktiskt ute i verksamheterna.

Vad gäller handlingsplanerna anser förvaltningen att det bör tydliggöras på vilka nivåer en handlingsplan ska tas fram och hur de bör se ut för respektive verksamhet. Det behövs också ett tydliggörande i vem som ansvarar för att dessa handlingsplaner ska tas fram, på varje nivå där kulturnämnden anser att en handlingsplan bör finnas.

Förvaltningen vill även uppmärksamma att de personer som utsetts till att medverka i nätverket som etablerats under 2009-2012 och som ska agera som facilitator för planens implementering bör få en stärkt roll genom att uppdraget tydligt definieras. Utvärderingen visar att implementeringen av planen 2009-2012 till stor del berott på om det finns eldsjälar inom organisationen som drivit dessa frågor. Om uppdraget för de personer som deltar i nätverken inte stärks och förtydligas, främst på chefsnivå, riskerar implementering av programmet att även i fortsättningen vara beroende av dessa eldsjälar. Främst eftersom förutsättningarna för att bedriva arbete med programmet varierar stort inom stadens olika verksamheter, mycket beroende på vilken person/tjänst som får uppdraget att delta i nätverket. Ett sätt att ytterligare stärka både nätverksdeltagarnas roll samt programmets implementering i alla verksamheter vore att arbeta med kompetenshöjande insatser på chefsnivå, inom alla

verksamheter som berörs av programmet. I tjänsteutlåtandet nämns erfarenhetsutbyte och detta kan vara en del. Men det behövs även andra kompetenshöjande insatser som kan tydliggöra kulturen och programmets implementering. Detta skulle underlätta för personerna som deltar i nätverket att arbeta med programmet inom sina verksamheter, då förståelsen skulle öka. Tillsammans med ett förtydligande av nätverksdeltagarnas roll som facilitator skulle implementeringen av programmet underlättas.

För att säkerställa implementeringen av det nya kulturprogrammet kommer två stadsdelsförvaltningar ha ett värdskap för kultursamordnare ett år i taget. Alla stadsdelsnämnder kommer under något år att ha ansvaret för detta. En avdelningschef i aktuell stadsdelsförvaltning leder mötena och kulturförvaltningen deltar. Syftet är att hålla kultursamordnarna uppdaterade om sitt uppdrag utifrån ”Kultur i ögonhöjd”, sprida goda exempel och öka kunskapen om ”Kulan” – mötesplatsen på webben, så den blir mer använd av förskola och fritid.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Ornina Younan (S) gemensamt för S+MP+V, *bilaga 1*.

Ledamoten Awad Hersi (MP) meddelade att MP lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 april 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens bedömning är förslagen är väl grundade och vill särskilt lyfta fram och belysa några punkter som särskilt viktiga:

- Vad gäller det övergripande målet Alla barn och unga har likvärdig tillgång till professionella kulturupplevelser och likvärdiga möjligheter till eget skapande av god kvalitet. Detta måste för att förverkligas kopplas till en översyn av intäktsfinansiering för kulturverksamhet riktad till barn och unga.
- Uppföljningen av målen i programmet måste integreras i ledningssystemet ILS för att bli en del av stadsdelarnas tvärsektoriella samarbete för ökad trygghet och för barn och ungas förbättrade skolresultat.

Kulturförvaltningen bör även fortsättningsvis ha en fortsatt samordnande och stödjande roll som kan främja ett lärande arbetssätt kring det löpande barn- och ungdomssamarbetet

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att ställa sig bakom förvaltningens förslag

Särskilt uttalande gjordes av Anders Göransson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Erik Malm m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 april 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Det pedagogiska uppdraget i förskolan har fått större betydelse. Förskolan ska i ännu högre grad stimulera barns naturliga lust att leka och lära utifrån sina erfarenheter i samspel med andra. Skapande, kreativitet, fantasi, språk och kommunikation är förutsättningar för lek och lärande i förskolan. Kulturplanens mål, kultur av, med och för barn, stämmer mycket väl med uppdragen i förskolans läroplan. I läroplanens mål ingår bland annat att barnen ska utveckla sitt intresse för bilder, texter och medier, att kunna tolka och samtala om dessa samt utveckla sin skapande förmåga i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång, musik, dans och drama.

Alla barn och unga ska ha likvärdig tillgång till kulturupplevelser. Förvaltningen förutsätter att även funktionshindrade barn och ungdomar inkluderas i utbudet utifrån ett tillgänglighetsperspektiv.

Det är bra att målen har förtydligats i den nya kulturplanen och att 2013 blir ett år av implementering av programmet. Likaså ambitionen att följa upp programmet med hjälp av indikatorer.

Inom förskolan föreslås elva indikatorer för att följa upp ”Kultur i ögonhöjd”.

- Andel barn och unga som anser att *de kan* delta i kulturverksamheter som de upplever som attraktiva.
- Andel barn och unga som anser att *de deltar* i kulturverksamheter som de upplever som attraktiva.
- Antal kulturprogram som erbjuds barn och unga.
- Antal nämnder och bolagsstyrelser som har utformat handlingsplaner för sitt kulturarbete för, med och av barn och unga.
- Andel föräldrar som är nöjda med det kulturutbud som erbjuds deras barn i förskolan, skolan och på fritiden.
- Antal förskolor respektive skolor som har utformat handlingsplaner för sitt kulturarbete för, med och av barn och unga.
- Andel elever som tar del av utbud av professionella kulturutövare i förskolans respektive skolans regi.
- Andel barn och unga som upplever att de kan påverka sina kultur- och fritidsaktiviteter.

- Antal utförda barnkonsekvensanalyser i dialog med barn och unga.
- Synbara resultat av barnkonsekvensanalyserna i slutförda projekt.
- Andel barn och unga som upplever stadens rum som trygga och kreativa.

Enligt förvaltningens mening skulle det dock räcka med de två indikatorer som finns med i stadens förskoleundersökning och kvalitetsindikatorn om skapande i förskolan som personalen redan använder i sin självskattning inom förskolan:

- Jag är nöjd med de kulturupplevelser som mitt barn erbjuds i förskolan (till exempel besök på teater, konserter, museer, möjlighet att själva uttrycka sig med musik, måla, dansa mm)
- Mitt barn uppmuntras till lek genom eget skapande (till exempel dramalek, bildskapande, konstruktion).
- Kvalitetsindikator för förskolan nummer två om skapande verksamhet.
- Inom den öppna fritidsverksamheten föreslås elva indikatorer för att följa upp ”Kultur i ögonhöjd”.
- Andel barn och unga som anser att *de kan* delta i kulturverksamheter som de upplever som attraktiva.
- Andel barn och unga som anser att *de deltar* i kulturverksamheter som de upplever som attraktiva.
- Antal kulturprogram som erbjuds barn och unga.
- Antal nämnder och bolagsstyrelser som har utformat handlingsplaner för sitt kulturarbete för, med och av barn och unga.
- Andel föräldrar som är nöjda med det kulturutbud som erbjuds deras barn i förskolan, skolan och på fritiden.
- Andel barn och unga som upplever att de kan påverka sina kultur- och fritidsaktiviteter.
- Antal utförda barnkonsekvensanalyser i dialog med barn och unga.
- Synbara resultat av barnkonsekvensanalyserna i slutförda projekt.
- Andel barn och unga som upplever stadens rum som trygga och kreativa.
- Andel unga som fått del av kulturstöd för unga eller annat föreningsbidrag.
- Andel unga som erbjudits praktik och eller sommarjobb inom kultur och media i staden.

Flera av de indikatorer som föreslås kan vara svåra att tolka. Vad är ett kulturprogram? Indikator: ”Antal kulturprogram som erbjuds barn och unga”. Vad menas med professionella kulturutövare?

Några av de föreslagna indikatorerna innehåller flera variabler i samma indikator, till exempel ”Andel barn och unga som upplever stadens rum som trygga och kreativa” och föreslås därför delas upp till två indikatorer.

Förvaltningen föreslår att nedan nämnda indikatorer räcker som uppföljning inom den öppna fritidsverksamheten.

- Andel unga som upplever att de kan påverka sina kultur- och fritidsaktiviteter.

- Andel barn och unga som upplever stadens rum som trygga.
- Andel barn och unga som upplever stadens rum som kreativa.

Uppföljningen måste stå i proportion till nyttan av arbetsinsatsen för förskolornas och för den öppna fritidens utvecklingsarbete. Förvaltningen anser att metoder för hur indikatorerna ska följas upp måste klargöras.

Förslaget att göra barnkonsekvensanalyser efter slutförda projekt för att få fram synbara resultat för barnen borde kunna rymmas genom den pedagogiska dokumentationen som görs i förskolan. I analyser och reflektioner som förs om den pedagogiska dokumentationen involveras barnen. Det leder sedan vidare till fortsatt utveckling av verksamheten till exempel förändringar i förskolans miljö.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsförvaltningar som står inför stora bostadsbyggande borde vara representerade i nätverket ”Staden i ögonhöjd”. Där skulle det kunna vara möjligt att i ett tidigt skede samordna förvaltningarnas olika uppdrag och sprida goda erfarenheter och exempel.

För att säkerställa implementeringen av det nya kulturprogrammet kommer två stadsdelsförvaltningar ha ett värdskap för stadsdelsdelarnas kultursamordnare ett år i taget. Farsta och Södermalms stadsdelsförvaltningar kommer att ha det ansvaret för 2013. En avdelningschef leder mötena och kulturförvaltningen deltar. Syftet är att hålla kultursamordnarna uppdaterade om sitt uppdrag utifrån ”Kultur i ögonhöjd”, sprida goda exempel och öka kunskapen om ”Kulan” – mötesplatsen på webben så den blir mer använd av förskola och fritid.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Majvi Andersson m.fl. (S) och Emelie Roxby Schüsseleder (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Viktor Morawski (MP), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till *Kultur i ögonhöjd – för, med och av barn och unga, program för barn- och ungdomskultur 2014-2016*. Programmet har ett tydligare upplägg med indikatorer kopplade till varje mål. Förvaltningen har dock några invändningar.

I kulturförvaltningen tjänsteutlåtande föreslås att berörda nämnder och styrelser under 2013 påbörjar ett arbete med att utforma handlingsplaner utifrån målen i

programmet. Därutöver framgår att ett nytt system med separata rapporter för uppföljning ska utarbetas.

Stadsdelsförvaltningen anser att det vore olyckligt att man på detta sätt skapar ett parallellsystem för planering och uppföljning av programmet. Det borde vara fullt möjligt att integrera detta i kommunfullmäktiges mål i budgeten för 2013 1.6 *Stockholmarna ska vara nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm* och i stadens styrning enligt ILS (integrerad ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi). Utifrån detta ska, som exempel, stadsdelsnämnderna formulera nämndmål och enheterna i sin tur formulera åtaganden med förväntat resultat och arbetssätt.

De indikatorer som finns med i programmet *Kultur i ögonhöjd – för, med och av barn och unga* bör också finnas med som kommunfullmäktiges indikatorer och kopplas ned till berörda förvaltningar/bolag. Detta blir i sin tur en likvärdig uppföljning över staden.

Enligt kulturförvaltningens tjänsteutlåtande bör redan etablerade rapportsystem och enkätundersökningar som genomförs gentemot brukare användas för att inhämta synpunkter från barn, unga och föräldrar. Förvaltningen instämmer i att detta är ett bra sätt att göra mätningar och därmed få resultat till indikatorerna.

Förvaltningen föreslår därmed att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 april 2013 att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Det föreslagna programmet är en reviderad version av *Kultur i ögonhöjd – för, med och av barn och unga*, strategisk plan för barn- och ungdomskultur 2009–2012 (dnr: 005/3894/2008) som kommunfullmäktige 2007 gett kulturnämnden i uppdrag att utarbeta.

Programmet är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser som arbetar med barn och unga. Det innebär att barns tillgång till kultur och skapande verksamheter i hela staden omfattas. Alla barn och ungdomar, oavsett förutsättningar och uppväxtvillkor, ska kunna ta del av ett professionellt kulturliv och själva få uttrycka sig, på egen hand och tillsammans med professionella vuxna. Programmet utgår ifrån FN:s konvention om barnets rättigheter, de nationella kulturpolitiska målen, den nationella ungdomspolitik, läroplanernas mål, Stockholms stads skolplan respektive förskoleplan och Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011–2016.

Mot denna bakgrund anser förvaltningen att flera viktiga slutsatser och förslag presenteras i utvärderingen och i revideringen av planen. Mål och strategier ligger väl i linje med uppdraget som stadsdelens verksamheter för barn och ungdom idag har. Förvaltningens bedömning är att verksamheternas egna mål och strategier kan knyta an och integreras med dem som beskrivs i planen.

Stadsdelsförvaltningen framförde redan 2008 i sitt remissvar till den då föreslagna strategiska planen att en bred samverkan mellan aktörer inom kulturområdet kunde utvecklas med planen som utgångspunkt. Förvaltningen ansåg det vara angeläget då att formulera indikatorer, åtaganden och aktiviteter som kopplades till planens perspektiv, mål och strategier. I dåvarande remissvar lyftes vikten av att på det sättet kunna genomföra en kvalitativ uppföljning och bidra till planens måluppfyllelse.

Det är med tillfredsställelse förvaltningen noterar att kulturförvaltningen föreslår att målen i barn- och ungdomskulturplanen förtydligas samt att kommunfullmäktige beslutar om tydliga indikatorer kopplade till de enskilda målen.

Vi vet av erfarenhet att människors vanor och förmågor skapas i barndomen. Att delta i en pedagogisk verksamhet redan från tidig ålder kan ge stora möjligheter till individuell utveckling. Därför är barnens egen kultur - kultur av barn - dvs. barns egen värld av lek och fantasier, en viktig del i förskolans arbete. Både för det kontinuerliga, dagliga arbetet med kultur i förskolan och för möjligheterna att kunna skapa goda förutsättningar för att uppleva kultur, är kompetensen hos den ordinarie personalen avgörande. Kompetensen är viktig för att ge introduktion till kulturupplevelser samt kunna ta tillvara och spinna vidare på de upplevelserna i vardagen.

Förvaltningen välkomnar därför att de nätverk som etablerades under arbetet med den tidigare planen 2009–2012 kommer enligt förslaget att uppdateras för att vara relevanta och samordnas av en lokal mötesledare med uppdrag om att bidra till planens implementering lokalt bl.a. i arbetet med att utforma handlingsplaner och för löpande självreflektion på berörd arbetsplats.

Vidare anser förvaltningen att det är glädjande att ett nytt mål ”Barn och ungdomars behov beaktas vad det gäller de fysiska miljöer där barn vistas” har satt in i programmet. Enligt programmet ska de nämnder och bolagsstyrelser som ingår i arbetsgruppen Staden i ögonhöjd ansvara för att främja ett barn- och ungdomsperspektiv i den fysiska planeringen. Förvaltningen ansvarar bland annat för skötsel och utveckling av parker samt förskolor och parklekar och deltar aktivt i planeringen av utvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden och vill därför gärna vara med och bidra till samverkan och erfarenhetsutbyte mellan stadens förvaltningar för att bli ännu bättre på att ta tillvara barnens intressen i samhällsplaneringen.

Sammanfattningsvis beskriver förslaget från kulturförvaltningen på ett bra sätt huvudsaklig inriktning av arbetet. Avslutningsvis vill förvaltningen i linje med kulturförvaltningens förslag poängtera värdet av att genomföra ett implementeringsarbete så att berörda verksamheter uppmärksammas på planen och arbetar in planens mål och strategier i sin verksamhet. Programmet bör på ett mer bindande sätt användas i förskoleenheternas verksamhetsplaner.

För att säkerställa implementeringen av det nya kulturprogrammet kommer två

stadsdelsförvaltningar ha ett värdskap för kultursamordnare ett år i taget. Farsta och Södermalms stadsdelsförvaltningar kommer att ha det ansvaret för 2013. En avdelningschef leder mötena och kulturförvaltningen deltar. Syftet är att hålla kultursamordnarna uppdaterade om sitt uppdrag utifrån ”Kultur i ögonhöjd”, sprida goda exempel och öka kunskapen om ”Kulan” – mötesplatsen på webben så den blir mer använd av förskola och fritid.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 30 april 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Kultur- och fastighetsroteln har remitterat ”Kultur i ögonhöjd - för, med och av barn och unga, program för barn- och ungdomskultur 2014-2016” till bland annat Stockholms Stadshus AB. Kulturnämnden har i sitt förslag till program utvärderat arbetet med den strategiska barnkulturplanen och föreslår ett antal förändringar både vad gäller arbetssätt och målformuleringar inför perioden 2014-2016.

Koncernledningen är positiv till förslaget till program för barn- och ungdomskultur 2014-2016. Förslaget till förtydliganden, av strategier och ansvarsområden, kan ge förutsättningar att förbättra möjlighet till implementering av programmet.

I detta sammanhang vill koncernledningen poängtera möjligheten att, i ännu högre utsträckning, utnyttja skollokaler och skolornas samlingslokaler efter skoltid för exempelvis Kulturskolans verksamheter.

Den 1 juli 2013 kommer Stadsteatern att gå samman med Kulturhuset i ett gemensamt bolag. Inför samgåendet är uppdrag och ägardirektiv i underlaget till flerårsplan att produktioner och verksamhet för barn och ungdomar ska prioriteras särskilt.

Sammantaget anser koncernledningen att förslaget ligger väl i linje med det arbete, som koncernens bolag planerar och genomför. Koncernledningen delar bolagens uppfattning om att starkare koppling och samordning med skolan och pedagogiska verksamheter, exempelvis inom Kulturskolan, är en grundförutsättning för att kulturen ska nå ut till barn och ungdomar i hela Stockholm. Koncernens bolag har goda förutsättningar att vara behjälpliga i detta sammanhang.

Underremisser

SISAB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

SISAB har sedan kommunfullmäktiges beslut 2009 arbetat med Kultur i ögonhöjd. Ambitionen har varit att lyfta fram barn och ungdomars möjlighet till påverkan av den fysiska miljön. Förutom att internt förankra Kultur i ögonhöjd, för de medarbetare som arbetar med den fysiska miljön har goda exempel varit viktigt att lyfta fram. Detta har bolaget genomfört både muntligt och på SISAB:s intranät för att få en ökad förståelse och att ta med barnperspektivet i vardagsarbetet.

Bolaget vill framhålla att nätverket Staden i ögonhöjd, där SISAB medverkar i arbetsgruppen, med uppdrag att vara en förvaltningsövergripande katalysator i stadsutvecklingsfrågor, är en viktig resurs i implementeringsfrågor.

SISAB:s uppfattning är att kulturförvaltningen synpunkter och förslag till revidering för program för 2014-2016 ökar förutsättningarna för stadens prioritering av barn- och ungdomsfrågor (*bilaga 1*).

Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Familjebostäder välkomnar ett förtydligande uppdrag till berörda nämnder och styrelser samt en gemensam form för uppföljning av programmet. De förändringar i målformuleringar, som föreslås lägger ett större fokus på att beakta barns och ungas behov vid utformande av den fysiska miljön och ökar därmed bostadsbolagens roll. Familjebostäder ser det som positivt att programmet också omfattar exploateringsnämnden, vilket ger större möjlighet för samverkan kring dessa frågor (*bilaga 2*).

Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Svenska Bostäder ser positivt på målsättningen i det program, som utarbetats för barn- och ungdomskulturen i Stockholm inom ramen för Vision 2030. Inriktningen ligger också i linje med bolagets vision om trygghet i bostadsområdena, där kulturfrågorna har en central plats för barn och unga i deras vardag.

Det är ingen primär uppgift för Svenska Bostäder, som fastighetsägare, att påverka barn och ungdomars tillgång till kulturupplevelser. Bolaget är ändå engagerad i olika projekt i de bostadsområden där de har fastigheter. Svenska Bostäder, och bostadsbolagen generellt, har att ta många hänsyn bl.a. i samband med nyproduktion och ombyggnader, vilket inbegriper även fortsättningsvis barn- och ungdomsperspektivet. Med alla de krav och regler som bolaget har att följa leder ytterligare detaljkrav kring den fysiska miljön till ökade kostnader, utan att resultatet i slutänden nödvändigtvis blir bättre.

Kulturförvaltningen föreslår i programförslaget en annan uppföljningsform vid sidan av stadens vedertagna ILS-system. Svenska Bostäder är av uppfattningen att det ändå är bättre att målstyra med indikatorer. Det finns säkert möjlighet att ange ett antal indikatorer, som inte begränsar möjligheterna till kreativitet i arbetet med att säkra kulturella verksamheter för barn och unga. Bolaget ifrågasätter ändamålsenligheten att införa separata system med rapporter m.m. vid sidan av den ordinarie uppföljningen (*bilaga 3*).

Stockholmsshems remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholmshem strävar i sin dagliga verksamhet efter att göra sina bostadsområden attraktiva för de boende i alla åldrar. I bolagets nybyggnadsprojekt, som ska präglas av spännande och nyskapande arkitektur, kommer den nya stadsdelen Annedal med dess barntema att utgöra riktmärke för kommande nyproduktionsprogram. En särskild pott sätts av för konstnärlig utsmyckning inom- och utomhus.

Konsthall C i Hökarängen i en av Stockholmsshems fastigheter sponsras av bolaget. En av konsthallens grundpelare är att samverka med lokala krafter i området och verksamheten vänder sig speciellt till eleverna i kringliggande skolor.

Stockholmshem kommer att vara fortsatt lyhört för kulturprojekt som vänder sig

till bolagets hyresgästers barn och ungdomar och som ryms inom ramarna för vad som är rimligt för en fastighetsägare att bidra med. Stockholmshem ställer sig därför positiva till att medverka i de nätverk för barnkultur som finns inom staden samt kommer att på lämpligt sätt att verka i enlighet med programmets anda.

Stockholmshem anser att det är tveksamt att ställa krav på att både handlingsplaner ska upprättas och att en uppföljning ska ske inom ILS, det borde räcka med ettdera (*bilaga 4*).

Stadsteaterns remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholms stadsteater anser att uppdraget att, tillsammans med Kulturförvaltningen, ansvara för att barn och unga erbjuds ett brett och angeläget kulturutbud, är rimligt och möjligt att uppfylla. Det komplexa i uppdraget ligger utanför teaterns egen produktion. Det handlar om svårigheten att nå barn och unga, oavsett var i Stockholm de lever och bor. Stadsteatern försöker hantera uppdraget genom att spela föreställningar och bedriva verksamhet på dagar och tider då skolan kan ha möjlighet att integrera scenkonstupplevelsen i den ordinarie undervisningen.

Det saknas samordningsfunktioner i staden och/eller tydliga riktlinjer vid sidan om läroplanen för hur skolor ska arbeta för att uppnå de mål som sätts upp i planen.

Teatern har idag heller inte de resurser – mestadels personella – som skulle krävas för att möta skolan där skolan idag saknar samordningsstöd. Som det ser ut idag är det tveksamt om planens mål för 2014-2016 är möjliga att uppnå, utifrån skolans förutsättningar samt utifrån det faktum att samordningsfunktioner saknas.

Stadsteatern har under de senaste åren tydligt prioriterat barn- och ungdomsverksamhet, men skulle behöva särskilt öronmärkta pengar, för att arbeta med skolrelationer och utveckling av samarbete med skolvärlden för att planens mål ska kunna uppnås under den aktuella perioden (*bilaga 5*).

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen är positiv till förslaget till program för barn- och ungdomskultur 2014-2016. Förslaget till förtydliganden av strategier och ansvarsområden kan ge förutsättningar att förbättra möjlighet till implementering av programmet.

Koncernen representerar, i stora delar, de lokaler där kulturell verksamhet kan anordnas. Bland annat gäller detta inom SISAB:s skolor, bostadsbolagens lokaler i bostadsområden samt inom SGA Fastigheters arenor i Globenområdet, där moderna evenemang för både barn och ungdomar är väl representerade. Som exempel kan nämnas Disney on Ice och Justin Biebers konserter, som i huvudsak attraherar barn och tonåringar.

I detta sammanhang vill koncernledningen poängtera möjligheten att, i ännu högre utsträckning, utnyttja skollokaler och skolornas samlingslokaler efter skoltid för exempelvis Kulturskolans verksamheter.

Den 1 juli 2013 kommer Stadsteatern att gå samman med Kulturhuset i ett gemensamt bolag. Redan idag har dessa båda verksamheter en stor andel barn- och ungdomsverksamhet och evenemang. Under 2012 besöktes Stadsteaterns föreställningar av ca 102 000 barn och ungdomar. Det innebär att ca drygt 20 % av

teaterns publik var barn- och ungdomar. Detsamma gäller för Kulturhusets verksamheter Rum för Barn, Bibliotek 10-13, LAVA m.m., som är verksamheter helt inriktade på barn och ungdomar.

Inför samgåendet är uppdraget i underlaget till flerårsplan att; produktioner och verksamhet för barn och ungdomar ska prioriteras särskilt. Med publiken och besökarna i centrum ska Kulturhuset Stadsteatern nå ut till en ny och yngre publik, samtidigt som den tidigare publiken och besökarkretsen ska behållas och breddas.

Till ägardirektiv föreslås att bolaget inför 2014-2016, ska arbeta aktivt för att engagera särskilt barn och ungdom som publik, besökare och deltagare i olika typer av verksamhet samt fortsätta att utveckla bolagens fem profilbibliotek, som självklara arenor för läsfrämjande och läslust för alla åldrar.

Sammantaget anser koncernledningen att förslaget till strategisk plan för barn- och ungdomskultur ligger väl i linje med det arbete som koncernens bolag planerar och genomför inom detta område. Koncernledningen delar dock bolagens uppfattning om att starkare koppling och samordning med skolan och pedagogiska verksamheter exempelvis inom Kulturskolan är en grundförutsättning för att kulturen ska nå ut till barn och ungdomar i hela Stockholm. Koncernens bolag har goda förutsättningar att var behjälpliga i detta sammanhang.

RESERVATIONER M.M.

Fastighetsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Jakop Dalunde m.fl. (MP) enligt följande.

Fastighetskontoret äger och förvaltar flera av de byggnader som nämns för utveckling av barnverksamhet och precis så som förvaltningen beskriver kommer lokalernas lämplighet utifrån ett barn och funktionsnedsattas perspektiv att genomlysas och åtgärdas.

Vi tycker att det är mycket bra att staden har ett program för barn- och ungdomskultur och att detta ska gälla i många av stadens nämnder. Målsättningar är bra och det är viktigt att relatera till FN:s barnkonvention, som staden i budgeten ålägger nämnderna att följa.

Beträffande ungdomskulturen finns i det nuvarande dokumentet en tydlig målkonflikt mellan stadens 0-tolerans mot graffiti och Kultur i ögonhöjd. Denna konflikt är borta i och med att skrivningarna om 'Kultur av barn och unga med uttryck som ingen vuxen styr över' nu föreslås ersättas med 'Barn och ungdom har inflytande över och delaktighet i sitt eget kulturliv'. Vi föredrar den nuvarande skrivningen, som ger unga möjligheter att själva välja sina konstnärliga uttryck.

En annan aspekt är de hyror fastighetskontoret debiterar de som arrangerar kultur inom stadens fastighetsbestånd. Vid ökade hyreskostnader, så som sker nu, krävs ökade anslag till kulturanordnarna för att klara av att även fortsättningsvis kunna hyra lokalerna. I dag betalar också den som hyr lokalens energikostnad, det förutsätter att fastighetskontoret ges resurser till maximal energieffektivisering för att minska både klimatpåverkan på lång sikt som hyreskostnad på kort sikt

Idrottsnämnden

Reservation anfördes av Axel Nekham (MP) enligt följande.

Förslaget bör förtydligas vad gäller barn och ungas möjligheter att välja sina egna kulturuttryck. Det bör också tydliggöras hur detta program ska implementeras av stadens nämnder.

Det är positivt att staden har tagit fram ett förnyat program för barn- och ungdomskultur och att detta ska gälla i många av stadens nämnder. Målsättningar är bra liksom att programmet tar sin utgångspunkt i bland annat FN:s barnkonvention.

Vi kan dock konstatera att det nuvarande programmet inte har funnits med som grund för beslut i till exempel stadsbyggnadsnämnden eller utbildningsnämnden. Inte ens gymnasieskolorna har tagit till sig detta dokument. Det är bra att det finns ett nätverk av tjänstepersoner, men programmet bör på ett mer bindande sätt användas i

de politiska besluten.

Beträffande ungdomskulturen finns i det nuvarande dokumentet en tydlig målkonflikt mellan stadens nolltolerans mot graffiti och Kultur i ögonhöjd. Denna konflikt är borta i och med att skrivningarna om Kultur av barn och unga med uttryck som ingen vuxen styr över nu föreslås ersättas med Barn och ungdom har inflytande över och delaktighet i sitt eget kulturliv. Vi föredrar den nuvarande skrivningen, som ger unga möjligheter att själva välja sina konstnärliga uttryck.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Daniel Helldén m.fl. (MP) enligt följande.

Vi föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att tillstyrka motionen samt att vidare anförda följande:

FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Sverige ratificerade konventionen 1990 som ett av de första länderna i världen. Idag har alla länder utom USA och Somalia ratificerat konventionen. Därigenom har länderna åtagit sig att säkerställa att barnets rättigheter uppfylls.

Barnkonventionen bygger på fyra grundläggande principer:

- att inget barn ska diskrimineras (artikel 2)
- att barnets bästa ska sättas i främsta rummet vid beslut som berör barnet (artikel 3)
- att barn har rätt till liv och utveckling (artikel 6)
- att barn har rätt att göra sin röst hörd (artikel 12)

Inom kommunerna är det kommunfullmäktige och kommunstyrelsen som ansvarar för att säkerställa att nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag lever upp till barnkonventionen. På nationell nivå finns en strategi för att stärka barnets rättigheter, men det räcker inte. Rädda Barnen pekar på behovet av kommunala strategier och handlingsplaner med uppföljningsbara och tidsbestämda mål för hur barnkonventionen ska förverkligas lokalt. Även Barnombudsmannen lyfter den lokala nivån och menar att kommuner behöver en övergripande policy för hur barnkonventionen ska förverkligas i praktiken och hur arbetet ska utvärderas.

Stockholms stad har tidigare haft ett handlingsprogram för hur staden ska arbeta med barnkonventionen, men programmet löpte ut 31 december 2009. Det är nödvändigt att Stockholms stad tar fram en strategi och ett handlingsprogram för att stärka barnets rättigheter i staden. Idag vet vi inte hur staden lever upp till barnkonventionen; det saknas mål och systematisk uppföljning. Det finns inte heller någon plan för hur barnets rättigheter ska stärkas. I revisionsrapporten ”Stadens och nämndernas arbete för att säkerställa att FN:s barnkonvention tillämpas” från september 2012 riktar stadens förtroendevalda revisorer och revisionskontor stark kritik mot den bristande styrningen av stadens arbete med barnets rättigheter. Enligt

revisorerna saknas en struktur för hur arbetet med barnkonventionen ska bedrivas och hur det ska följas upp.

Ett handlingsprogram för staden ska innehålla både en strategi och konkreta mål och åtgärder som stärker barnets rättigheter och säkerställer att barnkonventionen implementeras och att arbetet följs upp. Handlingsprogrammet ska omfatta hela stadens verksamhet. Det är viktigt att ha i åtanke att barnperspektivet inte enbart är relevant inom traditionella barn- och ungdomsverksamheter såsom skola, barnomsorg, fritid och socialtjänst. Även samhällsområden som trafik, stadsplanering och miljö berör i allra högsta grad barn och unga. För att underlätta en systematisk uppföljning av hur barnkonventionen efterlevs bör mål och åtgärder kopplas till stadens integrerade ledningssystem (ILS) och följaktligen relevanta indikatorer utarbetas.

Vidare bör handlingsprogrammet tas fram i samarbete med barn och unga för att säkerställa att ungas röster tas tillvara. Det är både en fråga om att leva upp till barnkonventionens artikel 12 om barnets rätt till inflytande och om att säkerställa att strategin och programmet håller hög kvalitet och har rätt prioriteringar sett ur barns och ungas perspektiv. Även frivilligorganisationer bör involveras i framtagningen då den ideella sektorn har stor kunskap om barns och ungas villkor och de utmaningar som finns på kommunal nivå.

Handlingsprogrammet ska ge stadens verksamheter vägledning och stöd i arbetet med att leva upp till barnkonventionen. Artikeln om att inget barn ska diskrimineras har exempelvis implikationer på stadens arbete mot kränkningar i skolan. Artikeln om att barnets bästa ska sättas i främsta rummet har bland annat betydelse för stadens arbete mot vräkningar och vid vårdnadstvister. Artikeln om barnets rätt till liv och utveckling har till exempel konsekvenser för stadens miljöarbete och med att skydda barn mot våld och övergrepp. Artikeln om att barnet ska få göra sin röst hörd innebär en skyldighet för staden att exempelvis finna strukturer för hur barn och unga kan involveras i beslutsprocesser kring stadsplanering, exempelvis vid utformning av bostadsområden, parker, lekplatser och andra miljöer som barn vistas i.

För att stärka barnets rättigheter i staden bör även en lokal barnombudsman inrättas. Åtta kommuner har idag en egen barnombudsman, bland annat Uppsala, Botkyrka och Strängnäs kommuner. Stockholms stad saknar en sammanhållen funktion som ansvarar för implementering och uppföljning av barnkonventionen och för hur staden tillgodoser barnets rättigheter. En lokal barnombudsman bör därför inrättas och ges i uppdrag att stärka barnets rättigheter i staden och följa upp stadens implementering av barnkonventionen. I uppdraget bör ingå ansvar för utbildningsinsatser inom stadens verksamheter.

Mer än 20 år efter ratificeringen är barnkonventionen fortfarande inte det styrdokument det borde vara. Barnets rättigheter måste stärkas. För detta behövs ett handlingsprogram och en sammanhållen funktion i form av en lokal barnombudsman som systematiskt arbetar med implementeringen och uppföljningen av barnkonventionen.

Vi föreslår kommunfullmäktige besluta

- att ett handlingsprogram för hur barnets rättigheter ska stärkas inom staden tas fram tillsammans med barn och unga samt den ideella sektorn
- att mål och åtgärder i handlingsprogrammet kopplas till stadens integrerade ledningssystem (ILS) och att indikatorer tas fram för uppföljning
- att staden inrättar en lokal barnombudsman med uppdrag att bevaka barnets rättigheter, ansvara för implementering och uppföljning av barnkonventionen samt genomföra utbildningsinsatser inom Stockholms stad
- att den lokala barnombudsmannen organisatoriskt placeras under kommunstyrelsen

Trafiknämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Daniel Helldén m.fl. (MP) enligt följande.

- 1 Trafik- och renhållningsnämnden godkänner att i stort följa kontorets förslag till beslut.
- 2 Att även förorda att en samordnare för barn- och ungdomskulturfrågor utses.
- 3 Att därutöver anför följande:

Utredningens förslag om att varje förvaltning inom sig utser en samordnare för arbetet med barn- och ungdomskulturfrågor är nödvändig för att arbetet ska ges en konkret förankring och tyngd. Det finns ingen anledning att motsätta sig detta.

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Per Olsson m.fl. (MP) enligt följande.

Förvaltningens svar är välskrivet och lyfter många viktiga punkter. Det vi saknar i såväl ursprungsdokumentet som i förvaltningens text är ett fokus på hur de olika förvaltningarna och bolagen bättre skulle kunna samverka för att nå målen. För Utbildningsnämndens del skulle vi gärna se betydligt mer samarbete och samverkan med så väl stadsdelsnämnderna som Stadsteatern i syfte att på bästa sätt använda och förstärka de resurser vi har.

Bromma stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Anders Löwdin m.fl. (S) enligt följande.

Vi tycker att det är bra att staden har ett program för barn- och ungdomskultur och att det ska gälla i många av stadens nämnder. Vi vill samtidigt också understryka vikten av att detta program inte leder till ett ökat administrativt arbete för personalen vars tid

med barnen måste prioriteras. Likaså delar vi förvaltningens uppfattning att fler kulturupplevelser ska kunna erbjudas lokalt här i Bromma. Vi anser också att det är nödvändigt att åter inrätta tjänsten som kultursekreterare inom förvaltningen för att bidra med önskvärd kunskap inom det kulturella området

Särskilt uttalande gjordes av Cecilia Obermüller m.fl. (MP) enligt följande.

Förvaltningens svar är välformulerat, men samtidigt vill Miljöpartiet se att de faktiska kultursatsningarna på barn och unga ökar och når fler. Som förvaltningen också skriver bör det professionella kulturutbudet också finnas lokalt ute i stadsdelarna.

Urholkningen av Kulturskolan drabbar idag barnen med svagare hemresurser. Det är tråkigt att konstatera att det har blivit komplicerat och dyrt att låta barn och ungdomar delta i det som tidigare verkligen var en verksamhet som man kunde känna stolthet över. Nu får marknadskrafterna ta över och komplicerade ansökningsförfaranden gör inte saken bättre.

Miljöpartiet anser att en tjänst som kultursekreterare åter borde inrättas i stadsdelen.

Ett sätt att arbeta i programmet och med de intentioner som finns i programmet är att för att verkligen ge barn och ungdomar inflytande och delaktighet i sitt kulturliv bl.a. lyssna till och stödja Brommas ungdomsråds tanke på en festival om möjligt på Tranebergsängen.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Parvin Araghi m.fl. (S) vice ordföranden Rosa Lundmark (V) enligt följande.

Vi tycker det är bra att staden har ett program för barn- och ungdomskultur och att detta omfattar de flesta av stadens nämnder. Programmet är bra och det är viktigt att relatera till FN:s barnkonvention som fullmäktige ålägger nämnderna att göra.

Att skapa nätverk av tjänstemän är en viktig del i genomförandet av planen men ytterst är det politiken som beslutar. Det är därför viktigt att programmet används mer aktivt i den politiska processen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamot Lars Jakobsson m.fl. (MP) enligt följande.

Vi instämmer i huvudsak i förvaltningens förslag till beslut.

I övrigt vill MP framföra

- Att vi samtycker till de förslag till beslut som lagts fram av V, S och MP under rubriken "Framlagda förslag till beslut" i Remitteringsmappen på sid 2 i Kulturnämndens protokoll från 7 feb 2013. D.v.s. att förslaget återremitteras

och att förslaget skall implementeras i alla stadens nämnder på ett mer bindande sätt.

- Att vi vill relatera till FN:s Barnkonvention, särskilt § 12, som gäller barn och ungdomars rätt till yttrandefrihet. Vi föreslår att Socialnämnden ska vara med för att hjälpa till med workshops för barn och föräldrar angående yttrandefrihet. Dessa workshops kan särskilt vara till hjälp för personer som varken känner till Barnkonventionen, dess §12, eller kulturella värderingar i vårt land. Därmed öppnas det upp för skapande.

I remitteringsmappens bilaga 2 hade det varit intressant med aktuell statistik från kulturinstitutioner och bibliotek. Statistik säger dock inte allt, men att barn och unga bör ha tillgång till ett bibliotek är en självklarhet. Detta gäller även skolbibliotek. Lika självklart är det att man ska ställa krav på medarbetarnas kompetens. Kvalitet bör vara ledordet.

Och framför allt är i glada åt förvaltningens mening:

”Förvaltningen vill därför särskilt understryka vikten av att kultureresurser riktade till barn och ungdomar fördelas ut i ytterstadsdelarna och inte koncentreras till innerstaden.”

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Leif Larsson (V), ledamot Bengt Roxne m.fl. (S) och ledamot Lars Jakobsson m.fl. (MP) enligt följande.

Vi ansluter och till V, S och MP framlagda förslag till beslut i Kulturnämndens protokoll från den 7 februari 2013, § 10

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan-Åke Porseryd m.fl. (S) och Reijo Kittilä (V) enligt följande.

att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

att därutöver anförda följande:

Det är bra att Stockholm har ett välutvecklat program för barn- och ungdomskultur. Programmet, som är förankrat i FN:s barnkonvention, har också målsättningar och ambitioner som staden i sin budget ålägger berörda nämnder att följa.

Visionen i planen Kultur i ögonhöjd är att alla barn och unga i Stockholm, oavsett bakgrund och förutsättningar ska ha likvärdig tillgång till kultur för, av och med barn och unga. En oantastlig vision som naturligtvis kräver såväl tydliga mål som medel för att kunna närma sig något sorts verklighet.

Vi vill särskilt understryka att det är av stor vikt att främja barns och ungdomars kreativa förmåga genom att de ges goda möjligheter att inom skilda kulturområden själva aktivt delta i kulturutövandet och finna egna kulturella uttrycksformer. Det

bidrar till ökad självkänsla och självförtroende samt ökade kunskaper inom olika områden.

Vi delar förvaltningens bedömning att revideringen av den gamla planen och uppgraderingen till program bidrar till att höja målsättningen kring barn- och ungdomskulturen i Stockholm. Framför allt genom att tydliggöra att barns och ungdomars behov vad gäller fysiska miljöer ska beaktas och att detta mål ska följas upp.

Stadsdelsförvaltningarna föreslår gemensamt att förvaltningarna, två åt gången enligt ett rullande schema, delar på värskapet för kultursamordnare för att på det sättet säkerställa implementeringen av kulturprogrammet. Denna samordnare ska bl.a. ha till uppgift att vara uppdaterad på det aktuella utbudet och samtidigt känna till förskolans och skolans rutiner.

Kulturförvaltningen lyfte i sitt tjänsteutlåtande inför beslutet 2009 om den ursprungliga planen fram ett antal nödvändiga framgångsfaktorer som till exempel tillgång till professionella kulturförmedlare och en strukturerad lokal samverkan.

Vi anser att stadsdelsnämnden, i stället för att bland redan hårt pressad förskole- och skolpersonal utse samordnare, ska ta steget fullt ut och inrätta en kultursekreterartjänst för att möjliggöra att det ambitiösa programmet blir något mer än en papperstiger.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Ödmark m.fl. (MP) enligt följande.

Förutsättningarna för att genomföra programmet ute i stadsdelarna underlättas om stadsdelsnämnderna återinför anställningar som kultursekreterare.

Viktiga politiska uppdrag och ambitioner som inte omfattas av en stadsdelsnämnds tunga kärnverksamheter riskerar att hamna i skymundan – i stället för att vara ”allas ansvar” blir de ”ingens ansvar”.

En kultursekreterare vid en stadsdelsförvaltning har som prioriterad uppgift att initiera, samordna och följa upp olika initiativ. Kultursekreterarna från de olika förvaltningarna bildar nätverk och i samverkan med varandra och kulturförvaltningen organiseras en ”kulturinfrastruktur” som kan säkerställa ett vitalt arbete med barn- och ungdomskultur i hela staden.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Anita Lindskog m.fl. enligt följande.

Vi ställer oss frågan om också barn med funktionshinder är välkomna till kulturarrangemangen och det övriga som beskrivs i underlaget?

I remissen finns över huvud taget inte ordet funktionshinder nämnt. Ingår t.ex. begreppet tillgänglighet avs. lokaler, utställningar, osv. i programmet?

Det finns svepande formuleringar om att alla barn och unga ska ha likvärdig tillgång till kulturupplevelser. Om det skall bli möjligt måste anpassning av ex utställningar måste göras för ex synskadade, döva och andra funktionshindrade grupper. Det är speciellt viktigt för grupper som inte vanligtvis får tillgång till kultur i samma omfattning som andra barn.

Vi vill ha det som ett tillägg. Vi yrkar på återremiss pga. detta.

Reservation anfördes av ledamöterna Shadi Larsson och Barbro Borg (MP) enligt följande.

1. Att återremittera förslaget.
2. Förslaget förtydligas vad gäller barn och ungas möjlighet att välja sina egna kulturuttryck.
3. Det tydliggörs hur detta program ska kunna implementeras av alla stadens nämnder, på ett mer bindande sätt.

Vi tycker att det är mycket bra att staden har ett program för barn och ungdomskultur och att detta ska gälla i många av stadens nämnder. Målsättningarna är bra och det är viktigt att relatera till FN:s barnkonvention, som staden i budgeten ålägger nämnderna att följa.

Vi kan dock konstatera att det nuvarande programmet inte har funnits med som grund för beslut i till exempel stadsbyggnadsnämnden eller utbildningsnämnden. Inte ens gymnasieskolorna har tagit till sig detta dokument. Det är bra att det finns ett nätverk av tjänstemän, men programmet bör på ett mer bindande sätt användas i de politiska besluten.

Beträffande ungdomskulturen finns i det nuvarande dokumentet en tydlig målkonflikt mellan stadens 0-tolerans mot graffiti och kultur i ögonhöjd. Denna konflikt är borta i och med att skrivningarna om kultur av barn och unga med uttryck som ingen vuxen styr över nu föreslås ersättas med Barn och ungdom har inflytande över och delaktighet i sitt eget kulturliv. Vi föredrar den nuvarande skrivningen, som ger unga möjligheter att själva välja sina konstnärliga uttryck.

Reservation anfördes av ledamoten Hans Enroth (V) enligt följande.

Att överlämna förvaltningens remissvar till Kommunstyrelsen utan eget ställningstagande

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Bo Sundin m.fl. (M) och ledamoten Burhan Yildiz (FP) enligt följande.

Centralt för lärande organisationer är utvärderingar, översyner och förbättringar av bland annat styrdokument, riktlinjer och strategier. Inte minst ur det perspektivet framstår remissen om nytt barn- och ungdomskulturprogram för de kommande åren som positiv då den uttrycker kommunstyrelsens vilja att Stockholm hela tiden ska utvecklas och bli ännu bättre.

En annan positiv aspekt med programmet är den helhetssyn som präglar det: alla stadens nämnder och bolag föreslås omfattas av programmet och ska därför, i den mån de inte redan gör det, tillämpa ett barn- och ungdomsperspektiv i sin verksamhet.

Ytterligare en positiv aspekt av det föreslagna programmet är dess tydlighet vad gäller mål samt att mätindikatorer införs för att kunna utvärdera graden av måluppfyllnad. Att dessutom flera av indikatorerna – och därmed måluppfyllelsen av programmet – baserar sig på barnens och de ungas individuella upplevelser av delaktighet och deltagande i kulturaktiviteter är på ett sätt självklart men, inte desto mindre, samtidigt glädjande.

Vi ser fram mot såväl implementeringen som uppföljningen av programmet och hoppas avslutningsvis att de nätverk som nämns i programmet också kan komma att innefatta föreningar och andra delar av civilsamhället som ibland missas i kommunala satsningar men som ofta har stor potential att kunna hjälpa till på olika sätt.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Ewa Larsson m.fl. (MP), ledamot Claes Elmgren m.fl. (S) och ledamot Josefin Morge (V) enligt följande.

- att delvis fastställa förvaltningens svar på remissen "Kultur i ögonhöjd - för med och av barn och unga, program för barn- och ungdomskultur 2014-2016
- samt därutöver anföra följande:

Införandet av indikatorer är bra eftersom det gör att målen kan följas upp på ett lättare sätt. Dock fokuserar i princip alla av de föreslagna indikatorerna på kultur för och med barn. Huruvida staden skapar förutsättningar till kultur av barn, vilket, i programtexten, definieras som "kulturuttryck som ingen vuxen styr över" följs inte upp tillräckligt genom de föreslagna indikatorerna. Indikatorerna mäter i huvudsak huruvida barn och unga "erbjuds", "deltar i" eller "kan gå på" kulturrevenemang och kulturverksamheter som leds av vuxna. De mäter inte i lika hög grad huruvida barn och unga ges möjlighet och frihet att t.ex. "skapa", "göra", och "utforma" kultur och egna kulturverksamheter. Vi vill därmed att dessa indikatorer om möjligt omarbetas för att bättre kunna mäta huruvida målet om att skapa förutsättningar för kultur av barn och unga uppnås.

Det är också bra att barn och ungdomars behov i fysiska miljöer gjorts till ett eget mål. Målbeskrivningen eller indikatorerna kan dock bli tydligare. Det borde t.ex. tydliggöras att barn och ungdomars behov av kultur ska beaktas i de fysiska miljöerna och i dess planering.

Det vore också önskvärt att en målsättning är tydligare krav på planering av gemensamma och offentliga rum för kultur (t.ex. kulturhus, bibliotek, replokaler för

musikutövning och dans, teaterscener etc.) i samband med planering av ny bostadsbyggnation. Det vore också önskvärt att antalet barn och unga som besöker och nyttjar sådana platser, samt deras upplevelser därav, om möjligt, görs till en indikator på måluppfyllelse i programmet.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Ornina Younan (S) gemensamt för S+MP+V enligt följande.

Vi hade helst sett att programmet omarbetats och blivit tydligare vad gäller barn och ungas möjligheter att välja sina egna kulturuttryck. Mycket av det som står i dokumentet är bra och det är viktigt att relatera till FN:s barnkonvention som fullmäktige ålägger nämnderna att göra.

Vad som behövs är tydligare direktiv hur tillämpning ska ske. Det gäller alla nämnder, inte minst de lokala stadsdelsnämnderna. Vår förvaltning bör kunna utveckla och samordna arbetet med barn- och ungdomskultur, bland annat med att samarbeta och stödja lokala teatergrupper och föreningar

Södermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Anders Göransson m.fl. (S) enligt följande.

Tidigare hade Södermalm en egen kultursamordnare, men denna tjänst avskaffades av alliansen. Förvaltningen skriver att två stadsdelsförvaltningar nu istället kommer att ha ett värdskap för stadsdelsdelarnas kultursamordnare för att säkerställa implementeringen av det nya kulturprogrammet. Farsta och Södermalms stadsdelsförvaltningar kommer att ha det ansvaret för 2013. Att avskaffa något, utan någon djupare analys för att därefter återinföra detsamma fast i långt mycket mindre omfattning är en allianspolitisk innovation. Måhända strategiskt men det är tveksamt om det är särskilt klokt. Vi borde ha en egen kultursamordnare på Södermalm.

Särskilt uttalande gjordes av Erik Malm m.fl. (MP) enligt följande.

Förslaget bör förtydligas vad gäller barn och ungas möjligheter att välja sina egna kulturuttryck. Det bör också förtydligas hur detta program ska implementeras av stadens nämnder. Det är positivt att staden har tagit fram ett förnyat program för barn- och ungdomskultur och att detta ska gälla i många av stadens nämnder. Målsättningen är bra liksom att programmet tar sin utgångspunkt i bland annat FNs barnkonvention.

Vi kan dock konstatera att det nuvarande programmet inte har funnits med som grund för beslut i till exempel Stadsbyggnadsnämnden eller Utbildningsnämnden. Inte ens gymnasieskolorna har tagit till sig dokumentet. Det är bra att det finns ett nätverk

av tjänstepersoner men programmet bör på ett mer bindande sätt användas i de politiska besluten.

Beträffande ungdomskulturen finns i det nuvarande dokumentet en tydlig målkonflikt mellan stadens nolltolerans mot graffiti och "Kultur i ögonhöjd". Denna konflikt är borta i och med att skrivningen "kultur av barn och unga som ingen vuxen styr över" nu föreslås ersättas med "Barn och unga har inflytande över och delaktighet i sitt eget kulturliv". Vi föredrar den nuvarande skrivningen som ger unga möjlighet att själv välja sina konstnärliga uttryck.

Däremot kan det tyckas att kulturbegreppet tolkas väl snävt. En vidare tolkning enligt Taylor är i princip all det människan väljer som förströelse från serietidningar och teater/bio till fiske och cykelturer, Mulleskola och scouting.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Majvi Andersson m.fl. (S) och Emelie Roxby Schüsseleder (V) enligt följande.

Vi instämmer i stort sett i förvaltningens yttrande men vill därutöver göra följande särskilda uttalande.

I vårt mångkulturella samhälle finns utökade behov av satsningar på barn och ungas fritid och kultur. Det handlar om att utjämna klyftorna mellan olika grupper vad gäller deras möjligheter till att ta del av kultur, att skapa kreativa rum och ge möjligheter för barn och ungas eget kulturella skapande. Kvaliteten och kvantiteten av kulturupplevelser och möjligheterna till eget skapande i förskolor och skolor behöver öka liksom vid all verksamhet för barn och unga. Det behövs även satsningar på uppsökande insatser som ska leda till att alltfler hittar till det lokala kulturutbudet.

Kulturella normer, värderingar och/eller ekonomi skall inte utgöra hinder för barn och ungas deltagande i fritidsaktiviteter. Men idag är det många barn och unga till försörjningsstödstagande föräldrar som ofta har svårt att ta del av kultur, fritid och idrottsarrangemang just på grund av bristande ekonomi. Att kunna ta sig från en plats till en annan är en förutsättning för delaktighet av olika kultur och fritidsaktiviteter. Att inte SL-kort beviljas för andra resor än arbetsrelaterade, omöjliggör för föräldrar med försörjningsstöd att ta sig till andra kulturupplevelser än de som ligger i närmiljön. Genom begränsningar för de vuxna skapas också begränsningar som utesluter barnen.

Det räcker inte med att erbjuda bra kulturverksamhet utan också att söka former för att involvera de barn och unga som har föräldrar som uppbär försörjningsstöd. Vi tycker att kommuner borde söka lösningar som underlättar barns och ungas delaktighet i kulturella verksamheter. Vi vill också påpeka vikten av att skolor och institutioner uppmärksammar och utvecklar nya arbetssätt och säkrar barn och ungas delaktighet.

Särskilt uttalande gjordes av Viktor Morawski (MP) enligt följande.

Det är utmärkt att det finns en genomtänkt och långsiktigt program för barn- och ungdomskultur som beaktar barn- och ungdomars rättigheter, inflytande och

delaktighet. Vi tycker som i remissen att det är bra att nämnden har eget nytt system med separata rapporter för uppföljning. Systemet skulle underlätta för att konkret se antal barn och ungdomar som deltar i programmet samt underlätta uppföljningen av kvaliteten i kulturaktiviteterna. Det skulle underlätta för Älvsjöbor som vill ta del av rapporterna och komma med synpunkter och på det sättet vara delaktiga.

Indikatorer avseende mål 1 bör mäta antalet barn och ungdomar som ges möjlighet att få tillgång till professionella kulturupplevelser samt antalet som deltar och upplever att erbjudna aktiviteterna är attraktiva. Förankring av programmet hos barnen, ungdomar och föräldrar är en viktig del för att de skall kunna ställa krav och engagera sig i dem frågorna som de berörs av. Vi tycker att det bör finnas med bland indikatorerna.

I utvärderingen som har gjorts står att pedagoger och rektorer saknade kunskap om hur de skulle implementera programmet 2009-2012. Personalen är nyckeln till att alla barn ges de möjligheter som programmet erbjuder därför det är viktigt att det finns med bland indikatorerna.